

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra české literatury

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vlastní literární dílo s autorským komentářem

Personal literary writing with an authorial commentary

Lucie Wilczková

Vedoucí práce: PhDr. Josef Peterka, CSc.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ-ZSV

2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vlastní literární dílo s autorským komentářem vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 11. 7. 2017

.....

podpis

Děkuji PhDr. Josef Peterka, CSc. za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce *Vlastní próza* s autorským komentářem obsahuje dvě části. První část tvoří autorská próza s názvem *Než se to stalo*. Jedná se o víceperspektivní psychologickou prózu z rodinného života, ve které hlavní roli hraje Mirek. Mirek je již od dětství živější dítě. Svým rodičům přivádí řadu starostí, které s rostoucím věkem jen přibývají. V jeho dvanácti letech, v době, kdy se příběh odehrává, zajdou jeho problémy příliš daleko a způsobí řadu komplikací i v manželství jeho rodičů.

Ve druhé části diplomové práce autorka reflektuje vlastní tvůrčí zkušenost. Zabývá se například charakteristikami jednotlivých postav, motivací pro výběr tématu, variantami závěru a volbou literárního kódu a titulu.

Nedílnou část práce tvoří dvě literární kritiky a vyjádření autorky k nim.

KLÍČOVÁ SLOVA

psychologická próza, *Než se to stalo*, rodinné vztahy, problémové dítě, titul, vyprávění,

ABSTRACT

The Thesis Personal prose with an authorial commentary is divided into two parts. The first part consists of the personal prose called Before it Happened. This is a more perspective psychological prose from family life in which Mirek plays the lead role (is the main character). Mirek has been a more active child since his childhood. It brings to his parents a number of worries that multiply with increasing age. At the age of twelve, at the time when the story unfolds, his problems get too far and cause a number of complications in his parents' marriage as well.

In the second part of the thesis the author reflects her own story. It deals, for example, with the characteristics of the individual characters, the motivation for the choice of the subject, the variants of the conclusion and the choice of the literary code and the title.

Two literary criticisms and an author's statement to them form an integral part of the thesis.

KEYWORDS

psychological prose, Before it Happened, family relationships, troubled child, title, narration,

Obsah

1	Úvod	6
2	Vlastní příběh	7
3	Motivace pro výběr tématu a smysl díla.....	55
4	Záměr a míra autobiografičnosti.....	57
5	Volba literárního kódu a žánru	59
6	Titul	61
7	Vyprávění a kompozice příběhu.....	63
8	Varianty incipitu a explicitu	65
9	Charakteristika postav	67
9.1	Zuzana.....	69
9.2	Marek	70
9.3	Mírek.....	71
9.4	Lenka	73
10	Modelový čtenář	74
11	Průběh tvorby a obtíže při psaní	75
12	Přínos diplomové práce	77
13	Kritiky.....	79
13.1	Kritika doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D.....	80
13.2	Kritika Mgr. Iny Píšové.....	82
14	Vyjádření ke kritikám.....	84
15	Závěr.....	86
16	Seznam použitých informačních zdrojů	88

1 Úvod

V poslední době se plní pedagogicko-psychologické poradny, jejich počet se neustále zvyšuje, stejně tak jako počet dětí s problémovým chováním. Právě jedno takové dítě se stalo inspirací pro retrospektivní příběh.

Příběh *Než se to stalo* vypráví o rodině, která se snaží vyrovnat s tím, že jejich druhé dítě není zdaleka tak klidné jako první. Problémy nastávají již v mateřské školce a s nástupem do školy se jen stupňují. Každý člen, včetně problémového dítěte, nám danou situaci vylíčí a ukáže, jak se s ní vyrovnává.

První část diplomové práce tvoří vlastní pokus o psychologickou prózu, která byla inspirována rodinným životem a je tak doplněna několika autentickými záznamy z pedagogicko-psychologických poraden nebo z přestupkového řízení.

Ve druhé části diplomové práce autorka reflektuje vlastní tvůrčí zkušenost. Nejprve se zabývá motivací pro výběr tématu a také smyslem díla. V další kapitole se řeší otázka, do jaké míry je dílo autobiografií a do jaké míry je založeno na fantazii. Záměrem příběhu *Než se stalo* bylo vytvoření psychologické prózy. Zda se to autorce povedlo, a jaký literární kód k tomu zvolila, se dozvídáme v kapitole *Volba literárního kódu a žánru*. Kromě žánru se také zabývá titulem, kompozicí příběhu a variantami incipitu a explicitu.

Nejrozšířenější kapitolou ve vlastní reflexi se stala kapitola *Charakteristika postav*. V próze se vyskytují čtyři hlavní postavy – Zuzana, Marek, Mirek a Lenka. Každá postava zde promlouvá sama za sebe, máme tedy možnost tak lépe odhalit její charakter, který je důležitý pro pochopení celého příběhu.

Důležitou část práce tvoří kapitola *Průběh tvorby*, kde diplomantka objasňuje, jak se jí próza psala, co činilo největší potíže, která postava se tvořila jednoduše, a která naopak složitě. Kromě toho jsou nedílnou součástí dvě literární kritiky od doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D a Mgr. Iny Píšové, ke kterým se autorka následně vyjadřuje.

Než se to stalo

***

Nejdůležitější je první věta. To mi všichni vtloukali do hlavy, než jsem se rozhodla se s Vámi podělit o příběh, který sehrál v mém životě velkou roli. Tedy aspoň jsem si to myslela. Jenže v životě se pořád něco děje, a to, co pro nás bylo nejdůležitější v jeden okamžik, se později může ukázat jako malichernost. A přesně to se stalo i nám. Teď si jistě říkáte, koho myslím, když píšu nám. My - rodina Vlčkova.

Až do mých třinácti let jsme byli pouze tři. Moje maminka Zuzana, tatínek Marek a moje maličkost Lenka. Rodiče dlouho nechtěli další dítě. Já tomu tenkrát vůbec nerozuměla. Nechápala jsem, proč všichni okolo nás můžu mít v rodině více dětí, ale jen my ne. Záviděla jsem všem mým kamarádům, kteří měli sourozence, jedno jestli mladšího, nebo staršího, ale nebyli sami, zatímco já ano. Nepomohlo moje škemrání a prosení, které bylo nejnaléhavější v době, kdy jsem začala chodit do školy. Nejsmutnější na tom byl ten pocit samoty.

Moje maminka pracovala už tenkrát na úřadě jako přepážkový pracovník a domů se častokrát vracela až kolem sedmé večer. Táta, šéf karvinské kriminálky, přicházel někdy domů velice brzo, ale někdy se neobjevil třeba dva dny, záleželo vždy na případě, kterému se zrovna věnoval. Jo, zní to dobře, šéf kriminálky, všechny děti mi to tenkrát záviděly a je pravda, že já se tím velmi ráda chlubila. Jednou se mi z něj ve škole podařilo udělat kriminálního, když se mě paní učitelka zeptala, co dělá můj tatínek, a já si popletla slova. Myslím, že jsem paní učitelku dost vyděsila, ale spolužáci se pobavili. Jenže znáte to, i sebekrásnější povolání dítěti nenahradí to, co potřebuje nejvíc – čas, který s ním strávíte. Teď to může znít tak, že mě rodiče zanedbávali, ale to vůbec ne. Naopak, veškeré volné chvíle a víkendy jsme trávili jako rodina, jezdili na výlety, na kole, chodili do kina, do divadla, na kolotoče, jezdili každé léto na dovolenou a mohla bych pokračovat. Mám tolik zážitků z dětství, ale tím vás teď nebudu zatěžovat.

Asi si říkáte, co mi teda chybělo? Chyběl mi parták, se kterým bych tohle všechno prožívala, se kterým by se mi stýskalo, když byli zrovna rodiče v práci, který by mě naučil se dělit, protože ano, to vám musím přiznat, byla jsem nesmírně rozmazlená a bohužel mi to trochu zůstalo dodnes, i když se snažím. Víte, vlastně jediný člověk, se kterým mi nedělá vůbec žádný problém se o něco rozdělit a kterému bych jako jedinému na světě dala víc než sobě,

je můj bráška. Ano, dnes už ho mám. Ale trvalo to. Třináct let přesvědčování a slibů, jak moc budu hodná, jak se vším pomůžu, všeho se vzdám, dokonce jsem to sepsala i v dopise, který dodnes rodiče mají schovaný jako hezkou vzpomínku. Nakonec se povedlo.

Samozřejmě, že největší zásluhy na tom patří mým rodičům, ale ti mi dodnes tvrdí, že bez mého neustálého přesvědčování a nátlaku by se k tomu nejspíše neodhodlali. Oba již měli přes 30 let, což dnes není nic neobvyklého, ale v té době to pro mou mamku znamenalo řadu vyšetření pro vysoký věk. No a řeknu vám pravdu, velký podíl na tom taky měli naši blízcí známí, kterým se přibližně rok před narozením mého brášky narodila krásná holčička, která moje rodiče utvrdila v tom, že do toho mají jít. Já si popravdě myslím, že už mi spíše nechtěli koupit další zvířátko, protože moje metoda přesvědčování – buď mi koupíte zvíře, nebo pořídíte sourozence, zabila hodně rybiček v akváriu, jelikož jiné stvoření mi naši nikdy stejně nedovolili. A kdybyste ale viděli, jak já své rybičky milovala. První se jmenovala Oskar, podle tehdejšího mobilního operátora, dnes už ho všichni známe jako Vodafone. Oskarovi jsem dokonce vyrobila i parte, když mě opustil. Vidíte, taková dobrá duše jsem byla.

No ale vraťme se k tomu podstatnému. 17. 1. 2004 – to datum si dobře zapamatujte. Pro mě to byl snad nejkrásnější den v životě. Můj vysněný sourozenec přišel na svět a dostal jméno Mirek, tedy přesněji Miroslav. Toto jméno si vydobyl tatínek, Marek – Mirek, asi chápete proč. Až do poslední chvíle jsme nevěděli, zda se narodí holčička, nebo chlapeček. Rodiče byli staromódní, a i když technologie šly kupředu, oni ne, a proto si pohlaví dítěte nenechali říct. Nejvíce to samozřejmě trápilo mě. Kromě toho, že jsem byla hodně rozmazlená, tak na mém seznamu negativních vlastností nechyběla ani přehnaná zvědavost, a jestli je něco, čím rozhodně dodnes neoplývám, tak je to trpělivost. Čekat 9 měsíců, než to malé vyjde ven, brrr, ještě dodnes nechápu, jak jsem to nakonec vydržela. Šíleně jsem se těšila. A světe div se, jako jediný člen z celé naší rodiny jsem si přála chlapečka. Sázela jsem tenkrát na dědečku, který dnes již bohužel není mezi námi, že si bude přát chlapečka. Ale i on si přál holčičku. Přitom měl dohromady tři vnučky a stejně chtěl čtvrtou. Nebo to aspoň tvrdil, ale já si myslím, že byl stejně rád, když se narodil kluk.

Jednou mě maminka vzala s sebou na ultrazvuk, jelikož táta nemohl. Neskutečný zážitek. Rozplakala jsem se na místě štěstím. A hlavně, proč vám to píšu, viděla jsem ho tam! A tím

ho myslím to, co odlišuje kluky od děvčat. Teda myslela jsem si, že ho tam vidím, pan doktor měl zakázáno mi to potvrdit, ale viděla jsem, jak se pod vousy usmál a já měla jasno! Roztroubila jsem to po celé rodině a hádejte, co se stalo? Táta mi zakázal jít na další ultrazvuk. Kdybyste viděli, co to u nás způsobilo. Skoro se s mámou pohádali, že mě tam vzala, tak moc se táta naštvál. Nenechal si mámou vysvětlit, že ultrazvuku určitě nerozumím. No mně to přineslo poučení držet příště jazyk za zuby. Ale to já neumím. To se vám přiznám rovnou. Znáte to, co nevím, to nepovím, nebo taky co na srdci, to na jazyku. A že toho mám ještě na srdci hodně, co bych vám ráda řekla.

Takže ano, jediná z rodiny, kdo si přál chlapečka, to jsem byla já. Důvody, které mě k tomu tenkrát vedly, už si nepamatuji, zato vím, proč si naši přáli holčičku. Protože měli mě. A já byla poklad, to se musí nechat. Hodná, kam mě posadili, tam mě našli, ve škole samé jedničky, žádné poznámky (teda přiznám se, jednu jsem schytala, ale znáte to, určitě neprávem), žádné problémy se mnou nebyly. A naši doufali, že druhé dítě bude taky takové. Ale všichni víme, že každé dítě je originál, takže stejný poklad jako jsem já, by stejně neměli. Máma si přála holčičku i z praktických důvodů, všechny věci po mně by zdědila (chudák, v té době už se dávno nosilo a frčelo něco jiného). No a táta si přál holčičku, protože je to typický chlap, který touží vždy po tom, co nemůže mít. Než jsem se totiž narodila já, přál si kluka. Seděl prý tenkrát na vojně na záchodě, když mu přišli oznámit, že kluk vyjde možná na druhý pokus. Prý to tenkrát oplakal. No chápete to??? Ještě mě ani neznal a už brečel. No, a když se narodil brácha, tak hádejte, co pro změnu dělal a kde byl, když mu to oznámili? Na záchodě ne, neblbněte, takové náhody se nedějí. Byl se mnou doma a pekl kuře. Bráška se totiž narodil v sobotu. A že mu to trvalo, no klasika, je to chlap, těm všechno trvá.

Doma jsme už měli uzavřené sázky, kdy se narodí. Trefila to máma. Trochu ji podezírám z podvodu, že si to načasovala schválně tak, aby vyhrála. Ale ani já nebyla daleko od pravdy. Tipovala jsem 16. ledna a v ten den večer táta vezl mámu do porodnice. Ale zase se hned vrátil ke mně, přeci jenom bylo mi 13 a naši mě nenechávali ještě moc doma samotnou. Druhý den táta začal vařit oběd, bylo to poprvé, co jsem ho viděla vařit, ale zvládl to na jedničku. Kolem jedenácté hodiny mámu vezli na porodní sál a sestřička se jí prý ptala, zda voláme k porodu tatínka, maminka jí na to řekla, že ne, že tatínek peče kuře, tak ať ho nespálí. No tak táta nebyl kvůli kuřeti u porodu. Nikdy jsem se ho neptala, jestli toho

náhodou nelituje, osobně si myslím, že ne. Někde jsem totiž četla článek, že prý chlapi tam vlastně dnes ani dobrovolně chodit nechtějí, ale doba jim to nařizuje. No kdo ví, jak to ve skutečnosti je. Každopádně teda táta u porodu nebyl. Pekl kuře, zatímco máma rodila a já hrála na klávesy.

Hrála jsem na ně i ve chvíli, kdy tátovi zazvonil telefon. To víte, že jsem měla uši nastražené a hořela jsem nedočkavostí. Ale táta zavěsil a nic se nedělo, tak jsem hrála dál. Říkala jsem si, že kdyby bylo něco nového, už by za mnou utíkal, nebo by mě aspoň zavolal. Najednou ale stál ve dveřích, vůbec jsem ho neslyšela přicházet. V obličeji byl velmi smutný, až jsem se lekla, že je něco špatně. Houby. Nic nebylo špatně. Všechno bylo v nejlepším pořádku. Bráška se narodil. Vyskočila jsem radostí od kláves, začala jsem skákat radostí. Trochu jsem asi tátu svou radostí nakazila, protože už jsem pak i v jeho obličeji našla špetku radosti a nejen zklamání, že místo další dcery se narodil chlapeček, náš Mireček. Hned odpoledne jsme vyrazili do porodnice, ale ještě předtím jsem tátu ukecala, ať se stavíme do hračkářství a koupíme Mirečkovi jeho prvního plyšáčka, se kterým bude spinkat a bude ho provázet pokud možno celý život. I já takového jednoho mám. Plyšového pejska, který vypadá na odpis, ale já ho nedám a vozím ho všude s sebou. Bráška od nás na přivítanou tedy dostal pejska Samíka a maminka velkou kytici. No takže od toho dne skončilo mé osamění. Měla jsem brášku, po kterém jsem toužila, a člověk by řekl, že v tuto chvíli bych mohla příběh ukončit a napsat a žili šťastně až do smrti. Ale ne.

Tímto dnem to právě všechno začalo. Už jako miminko se bráška jevil jako trošku jiný, živější, vyžadující neustálou pozornost. Ve školce se to stupňovalo, nepomohla ani výměna školky. No a s nástupem do školy to všechno vygradovalo. Nemá ale cenu tady vypisovat všechno. Myslím si, že události posledního roku vám budou stačit k tomu, abyste si udělali představu o těch malichernostech, které jsem na začátku zmiňovala. Tak tady teda je – neobyčejný příběh obyčejné rodiny, nebo snad obyčejný příběh neobyčejné rodiny? Posuďte sami.

Zuzana

16. 12. 2016 – dnes

Nedávno se mě na návštěvě u zubaře Mirek ptal, proč nosí doktoři bílé oblečení. Moje odpověď, aby bylo vidět, že jsou čistí, rozpoutala debatu o nepraktičnosti této barvy, protože krev jde z bílé barvy odstranit nejhůře. Ted' sedím na nemocniční chodbě a připadá mi, jako bychom tento rozhovor vedli před rokem, je to tak vzdálené. Nejhorší je, že jsem tady sama. Nechápu, jak se to mohlo všechno tak pokazit. Kde se stala chyba? Proč? Tento rok bych nejraději vyškrtla z kalendáře. Nic dobrého mě v něm nepotkalo. Nic. Nikdy víc jsem si nepřála mít tu moc vrátit čas jako teď.

„Paní Vlčková, nechcete si dojít pro kávu?“ přeruší mne z mého rozjímání sestřička.

„Operace teprve začala,“ dodá.

Nevzmůžu se ani na odpověď, nemám sílu, nechci mluvit, nechci odejít, chci jen vrátit čas. Zavrtěním hlavy naznačím, že nikam nepůjdu. Sestřička pochopí, víc už se nevyptává. Odchází, ale jen na okamžik, hned se zase vrací, aby mi podala kapesník. Všímám si, jak je hezká, velmi mladá, taky vypadá unaveně. Snažím se pousmát místo poděkování, ale cítím, jak mi to nejde. Ruka se mi celá třepe, když si utírám slzy. Zkontroluju mobil, ale nikdo se neozval. Zrovna teď, když je potřeбую nejvíc. Na chodbě je velmi rušno. Kolem prochází doktoři, sestřičky, pacienti. Ručička hodin právě překročila desátou hodinu. Sedím tady teprve půl hodiny, ale mám pocit, jak kdybych tady byla už věčnost. Čas plyne tak pomalu. Co mám dělat? Znovu zkouším zavolat Lence, ale nezvedá to. Určitě učí. Prvně jsem váhala, zda ji kontaktovat, ale měla by tady být. Manžel to taky nezvedá. Manžel... Jak zvláště to zní, ale ještě mu tak můžu říkat. Cítím se tak bezmocně a bezradně. Potřebuju něco dělat, ale nevím co. Můžu jen čekat. Bojím se, šíleně moc se bojím. Ještě před necelým rokem bylo všechno jinak. Řešila jsem úplně jiné problémy. Chci ten čas vrátit...

17. 1. 2016 – neděle

Je to tady. Dneska Mirek slaví dvanácté narozeniny. Před deseti dny jsme slavili Lenčiny dvacáté páté narozeniny, čtvrtstoletí, ten čas tak letí. Připadá mi to jako včera, když jsem si je přivezla z porodnice. Lenka se narodila, když mi bylo teprve dvacet let. Marek dodnes

všem říká, že se nechtěl ženit, ale že musel. Pravda je, že jsem se vdávala už jako těhotná, ale kecá. Teda aspoň doufám. Jsme spolu ale už dvacet pět let, takže i kdyby nekecal, tak nám to vydrželo dlouho. Mirečka se nám narodil, až když jsem byla v pokročilejším věku. Teda třicet tři – dnes mi to nepřipadá tak vysoké číslo, ale v té době... Absolvovala jsem řadu vyšetření pro vyšší věk. Pohlaví jsme si říct nenechali ani u Lenky, ani u Mirka. Mně na tom popravdě vůbec nezáleželo, asi tak jako každá matka jsem si jen přála, aby dítě bylo hlavně zdravé. Pamatuju si, jak se mě Marek po narození Lenky zeptal, jestli ho mám pořád stejně ráda. Asi jako každý chlap si připadal po narození prvního dítěte odstrčený. Druhé dítě jsme dlouho nechtěli. Hodně lidí to nedokázalo pochopit, včetně Lenky. Ale nám bylo prostě fajn a neměli jsme potřebu něco měnit. Teda až do té doby, než se našim přátelům narodila holčička. Byla tak nádherná, ty její malinkaté prstíky a ta kukadla. To už jsem se přidala k Lence, protože se objevila touha po dalším dítěti, a to dnes slaví 12 let.

Od rána nedělám nic jiného, než vařím, pečů, uklízím, abychom měli vše připravené na oslavu. Nevadí mi to, těším se, že se zase sejdeme jako rodina.

„Zlato, mohl bys mi, prosím, podat máslo?“ usměju se na Marka.

Snaží se mi v kuchyni asistovat, i když ví, že bych nejraději všechno zvládla sama, protože se mi jen plete pod nohami. Nejenomže dneska slavíme narozeniny našeho druhého dítěte, ale zároveň už je to přesně rok, co tady bydlíme. Přestěhovali jsme se z Karviné do Hostovic. Změna téměř přes celou republiku. Já mám změny ráda, ale hůř to nese manžel, i když jsme sem šli z velké části kvůli němu, jelikož změnil povolání a začal pracovat v Praze. Dvacet pět let pracoval u karvinské kriminálky, ale potřeboval ve svém životě změnu. Začal podnikat v lékárenství, a když to zpočátku vypadalo, že bude mít na rodinu nyní více času, není to tak. Začalo se jim ve firmě dařit, a tak se jejich pobočky rozrůstají až na Moravu, což obnáší několikadenní služební cesty. Mně to až tak nevadí, já jsem si na to zvykla. Hůř to snášel Mirek, který si tady nemohl najít kamarády, ale teď už je situace mnohem lepší, navíc v poslední době ho stejně nejvíce zajímá počítač a nic jiného. A já mám navíc pocit, že Mirkovi přesun sem pomohl. Připadá mi, že se trochu zklidnil. Za celý rok, co zde trávíme, jsme řešili se školou pouze jeden problém, kdy Mirek prý hodil spolužákovy věci do koše. Dostal za to sice třídní napomenutí, ale od té doby jsme větší problém neřešili. Vzpomínám na Karvinou, kdy poznámky byly nedílnou součástí našeho každodenního života. Některé

patří dodnes mezi úsměvné, například poznámka: *Vysvětlete Vašemu synovi, jak vypadá kráva, nazývá tak totiž spolužačku*. Ale samozřejmě, že těch úsměvných bychom našli mnohem méně, než těch závažnější - od sprostých nadávek až po napadení.

„Čemu se směješ?“ ptá se mě Marek.

„Vzpomněla jsem si, jak Mireček v první třídě napsal spolužačce, že je kurva, pamatuješ?“

Manžel se začne hlasitě smát a hned jde do skříňky, kde schováváme veškerou dokumentaci, aby zmiňovaný dopis našel. Po slavnostním obědě, na kterém nechybí ani Lenka, Marek dopis ukazuje Mirkovi.

„Pamatuješ si na to?“ Mirek si se zájmem začne psaní prohlížet, směje se a nevěří nám, že to psal on. Dopis je krátký. Mirek se v něm ptá spolužačky, jestli s ním bude chodit. Ta mu odpovídá, že ne, protože už chodí s někým jiným a Mirek to evidentně nedokázal přenést přes srdce, jeho odpověď byla výstižná: *Kurvo!* Směje se tomu celá rodina, dnes již můžeme, přeci jenom to bylo dávno. Ale já si živě pamatuju, jak jsem tenkrát seděla u paní učitelky v kabinetě a poslouchala, jak Mirek první třídu nezvládá, ne vědomostně, ale chováním, že ho spolužáci nemají rádi, a ať s tím něco uděláme. Tenkrát mi došlo, že koncem školky naše problémy neskončily, a že nám to teprve začíná. Dneska si tím ale nenechám zkazit náladu. Sedíme s celou mou rodinkou u stolu a dobrá nálada nás neopouští ani u odpolední kávy a dortu na Mirkovu počest. Cítím se skvěle. Takhle podle mě vypadá štěstí. Zdravá kompletní rodina u jednoho stolu. Nic víc nepotřebuji.

28. 3. 2016 – pondělí

To už tady dlouho nebylo. Sedíme s manželem v ředitelně a posloucháme, co zase Mirek vyvedl. V sobotu se vrátil ze školy v přírodě. Neposlali nám ho během pobytu domů, toho jsme se nejvíce obávali, ani nám nevolali v průběhu, ať si pro něho přijedeme, protože se něco stalo. Považovali jsme to za úspěch a předčasně jsme se radovali. Jenže ono se toho stalo dost.

Když v sobotu u školy Mirka vyzvedával manžel, paní učitelka ho zastavila a poprosila, zdali bychom se nemohli v pondělí dostavit, že s námi potřebuje mluvit. A tak tady sedíme. Je mi opět do breku, ale snažím se to nedat najevo. Mluví převážně Marek, tak jsme se totiž

domluvili. Už po cestě do školy jsem si vyslechla, jaká jsem hrozná matka, a že to je všechno moje chyba. „To je ta tvoje ochranná výchova. Pořád ho jenom hájíš a nevidíš, jaký grázl z něho roste.“ Co na to chcete říct. Nechtěla jsem se dohadovat ještě před vstupem do školy.

„Hlavně se ho tam nezastávej a nech mluvit mě!“ upozornil mě ještě důrazně.

„Paní Vlčková, víme, že je to nepříjemné, taky jsem matka a s mým synem to není lehké. Zavolali jsme si Vás, abychom společně našli řešení a předešli dalším problémům,“ mluví ke mně paní ředitelka, protože si určitě všimla, jak mi zčervenaly oči po dočtení dopisu, který napsaly vychovatelky ze školy v přírodě. Závěr zní jasně, opět doporučují navštívit další pedagogicko-psychologickou poradnu. Po kolikáté již? Ani bych se toho nedopočítala. Manžel přislíbí, že se co nejdříve objednáme a odcházíme domů. Po cestě ani jeden nemluvíme. Jsem na něj stejně našťavaná, máme přece držet spolu, oba dva jsme rodiče, ale ne. Tady za tu špatnou budu vždy jenom já. Moje špatná výchova. Moje přehnaná rodičovská láska. Všechno špatně. Doma se zavírám do ložnice a znovu čtu papír ze školy v přírodě.

Mirek Vlček

- neuznává autoritu
- nerespektuje pokyny a pravidla
- problémy se sebeovládáním vedoucí k podrážděnosti až agresivitě
- není schopen si uvědomit, že něco dělá špatně
- neustále spolužáky slovně napadá
- každou chvíli ztrácíme čas tím, že řešíme, co komu řekl
- chová se hrubě k přírodě: hází kameny po kachnách, křičí na hmyz – „chcípni“
- nemá úctu k ničemu, ničeho si neváží
- mluví sprostě a hrubě
- má zmatek v hlavě – příčiny neznáme, ale zcela jistě budou důvodem jeho problémů s chováním

DOPORUČENÍ: návštěva dětského psychologa

P.S. Křestní jména 42 dětí jsem si nezapamatovala. Jméno Mirek Vlček nezapomenu nikdy.

Z posledních slov paní vychovatelky mě opět zamrazí. Na jednu stranu mám na ni šílený vztek. Co si ta ženská o sobě myslí? Jak může něco takového napsat? Kdybych ji měla po ruce... Na druhou stranu se mi z toho chce znovu plakat. Kde se stala chyba? Chci založit papír do už tak tlusté Mirkovy složky, ale nedá mi to a začnu si ji prohlížet. První problémy nastaly již v mateřské školce. Tehdy jsme byli vysláni do poradny poprvé. Nakonec jsme se společně s paní psycholožkou dohodli, že Mirkovi prospěje změna mateřské školky. Hodně lidí nás tenkrát od toho odrazovalo, že tím vlastně nic nevyřešíme a že problém jen přesuneme. My jsme ale s Markem vycítili, že Mirka ve školce nemají rádi jak děti, tak ani paní učitelky a s tím už se nedalo nic dělat. V nové mateřské školce to ze začátku vypadalo, že se situace uklidnila. Zrovna držím v ruce dopis, který jsme obdrželi od paní učitelky na konci školního roku:

Mirek nastoupil do naší školičky až v tomto školním roce. Již v prvních dnech jsem zjistila, že s ním šijí všichni čerti ☺. Mirek je totiž všude a u všeho nejraději první. To je sice fajn, ale že za ním padají všichni ostatní, to si nějak neuvědomuje. A tak je třeba jej pořád něčím zaměstnávat a věnovat mu velkou pozornost, aby nedocházelo ke konfliktům a ubližování. Mirek je jinak velmi samostatný, umí se obléci, obsloužit, rád si povídá s paní učitelkou o svých dojmech a má velmi bohatou fantazii, což občas přechází až k vymýšlení a překrucování reality ☺. Je velmi fyzicky zdatný, rád cvičí, hraje hry. Nerad se zapojuje do výtvarných činností – problémem bude asi špatná motorika ruky, neschopnost se chvíli soustředit. A tak na tom budeme muset hodně pracovat ve třídě předškoláků.

Cítím, jak mi při čtení vyhrkly slzy do očí. Tato paní učitelka měla Mirka moc ráda, aspoň to říkala a soudě dle jejího postoje k němu jsem jí to věřila. S Markem jsme byli moc rádi, že Mirek přešel do jiné školky. Prospělo mu to. Na rozdíl od předchozí školky ho tady od

děti neizolovali, naopak se ho snažili zapojovat do kolektivu i přes jeho problémovější chování. Poslední rok, který strávil ve školce, vypadal oproti těm předchozím velmi klidně. Získali jsme pocit, že přeci jenom to nejhorší máme za sebou.

Milý Mirku, končí tvůj poslední rok ve školce a po prázdninách z tebe bude prvňáček. Doufám, že se do školy těšíš? Tento rok jsi udělal velké pokroky v soustředění. Když tě něco zaujme, dokážeš u toho vydržet docela dlouho. Rád stavíš z lega, montuješ a skládáš, také mikroskop je pro tebe zábava na delší dobu. Také mě těší, že tě už nemusím „přesvědčovat“, abys nakreslil nějaký obrázek nebo něco vytvořil. Projevilo se to i na tvém lepším držení tužky. Jenom kdybys byl trošku víc kamarád. Vždycky říkám, že když jsem s tebou sama, tak jsi úplně jiný chlapec. Povídáš, ptáš se, řešíš se mnou mnoho zajímavých problémů. Ale s dětmi ti to nějak nejde. Musíš prostě přijít na to, že tím, že se hádáš, nerozdělíš a i ublížíš, tím si kamarády nenajdeš. Tak doufám, že to zvládneš.

Mirku, přeji Ti, ať se ti ve škole daří, ať si najdeš správné kamarády, dělej rodičům jen radost. A někdy se zastav, ať se dozvím, jak ti to ve škole jde.

Tvoje paní učitelka Jana

Teď už se mi slzy nedaří zadržet. Vážně nechápu a pořád si kladu otázku, co jsme mohli udělat jinak. Od mala jsme se mu věnovali, hráli si s ním, ať už já, Marek nebo Lenka. Málokdy se stalo, že by zůstal sám. Do kolektivu jsem ho vodila, ještě než začal chodit do školky. Chodili jsme na plavání pro děti, na cvičení, do klubu pro rodiče s dětmi. A i přesto to nestačilo. Co víc jsem mohla jako matka udělat? Je mi vážně úzko, nepřála bych nikomu zažít ten pocit bezmoci, bezradnosti, zoufalství. Ty pohledy, co vám lidé věnují, když se na třídních schůzkách dozví, že to vy jste rodiče Mirka Vlčka. Pohledy, které vám dávají najevo, že jste jako rodiče selhali, ale vy nevíte proč.

„Zuzko, pojďme si promluvit, co řekneme Mirkovi,“ vyruší mě z mých úvah Marek. Všiml si, že brečím, ale nekomentuje to. Zavírám složku, беру ji s sebou a jdu za ním. Už teď je mi jasné, že se na postupu neshodneme. Nechci se hádat, ale určitě nás to nemine. Utírám slzy a smířeně se posadím do obývacího.

28. 5. 2016 – sobota

„Zuzko, kam dáváte tyhle velké hrnce?“ ptá se mě tchyně, když mi vyklízí myčku.

„To neuklízejte, mamko, já jen dověším prádlo a hned se na to vrhnu,“ snažím se ji zastavit, ale už teď vím, že je to předem prohraný boj.

„Tak já ti to dám do této police, jo?“ nevzdává se a já už nemám sílu oponovat.

Chápu, že se snaží pomoc, ale nejvíce by mi pomohla, kdyby si sedla a do ničeho by se mi nepletla. Marek přes týden oslavil již 46. narozeniny a jeho mamka se rozhodla mu přijet popřát. On ale odjel služebně už ve středu a vrátí se až po obědě. Pravda je taková, že si poslední dobou nerozumíme, a myslím si, že se mi vyhýbá a není doma schválně. Moc nad tím raději nepřemýšlím. Od té doby, co žijeme tady a Marek si změnil zaměstnání, je doma ještě méně, než býval. Tvrdí, že to s námi nijak nesouvisí, ale vzhledem k tomu, že vždy, když zůstane doma delší dobu, akorát se pohádáme, tak tomu nevěřím. Doufám, že kvůli své mamce přijede, když už vážila takovou cestu, aby mu popřála.

„Zuzanko, nepálí se ti to? Jen věš dál, já se na to podívám,“ nestačím ani zareagovat a tchyně už míchá dnešní oběd.

Do toho někdo zazvoní. Rychle zkontroluju čas, teprve jedenáct hodin, na Marka je ještě brzo.

„Mirku!“ zakřičím na syna, „běž, prosím, otevřít dveře.“

Už slyším jeho dupot, stokrát mu můžeme říkat, ať chodí potichu, on si ale nedá říct.

„Že by už přijel Marek?“ ptá se tchyně.

„To ne, mamko, to je ještě brzy. Netuším, kdo to může být.“ Vážně nemám zdání, kdo by teď u nás mohl zvonit.

„Mami? Za dveřmi je policie, mám jim otevřít?“ zeptá se Mirek nejistě.

V tu chvíli by se ve mně krve nikdo nedořezal. Policie? Něco se stalo Markovi. Začínám se potit a před očima se mi zatmí. Podívám se na tchyni a vidím na ni, jak i ona znejistila.

„Já tam jdu, Mirku, běž do pokoje,“ posílám ho intuitivně pryč, protože se obávám nejhoršího. Pak pomalu odcházím ke dveřím a přes skleněné dveře vidím to modro-červené

blikající světlýko policejního auta. Nadechnu se, počítám do tří, snažím se sama sebe ujistit, že o nic nejde, i když tuším, že si lžu. Vezmu kliku a otevírám dveře....

16. 12. 2016 – dnes

„Mami,“ vyruší mě dívčí hlásek z mého cestování časem. Vzhlednu a v tu chvíli začnu šíleně vzlykat, nedokážu to zastavit. Vstávám a objímám moji milovanou dcerušku. Konečně tady nejsem sama. Pevně ji držím v náručí a pláčeme obě dvě. Ale jsme spolu. Je to pro mě částečně úleva, tak moc potřebuju, ať tady je někdo se mnou.

„Přijela jsem hned, jak jsem si přečetla tvoji zprávu. Jak je na tom? Už se něco ví? Řekni, že bude v pořádku,“ mezi vzlyky mě zahltí otázkami, na které neznám odpověď.

„Ještě se nic neví, pořád ho operují.“ Při odpovědi kontroluji hodiny, za tu dobu se moc neposunuly, ještě není ani jedenáct hodin.

„Nechceš něco donést, mami? Kávu, čaj? Nemáš hlad? Co můžu udělat? Mluvila jsi už s doktorem?“ Těžce se jí mluví, popotahuje, utírá si slzy, rozhlíží se kolem, jde vidět, že neví, co dělat.

„Posaď se,“ vyzvu ji. „Musíme čekat, nic jiného nemůžeme dělat.“

A tak si vedle mě s pláčem usedá, chytne mě za ruku a čekáme. Kontroluji na střídačku hodiny a Lenku. Cítím se o něco lépe, když ji můžu držet za ruku. Vypadá velmi ustaraně, uplakaně, ale pořád krásně. Lenka se nám povedla. V dětství ji Marek naučil říkat jednu frázi, kterou pak všem s úsměvem opakovala. Na otázku po kom je, odpovídala: „Krásná po mamince, chytrá po tatínkovi.“ Pravdou ale je, že rysy zdělila spíše po manželovi – jeho modré oči a blond vlasy. I když jeden rozdíl by se našel. Manžel těch vlasů už na hlavě moc nemá, i na to si našel vysvětlení – když se narodila Lenka, tak mu samou starostí o ni vypadly, a po narození Mirka už mu žádné nezbyly. Manžel je vtipálek no. To má Lenka taky po něm, smysl pro humor. O mně říkají, že jsem suchar. Nevím, nesměju se asi tak často jako oni, prostě ne všechny věci mi připadají vtipné. A hlavně teď mi do smíchu vůbec není. Sleduju hodiny, jak se vlečou, a vzpomínám, kdy naposledy jsem měla možnost takto upínat zrak na tikot hodin.

9. 10. 2016 – pondělí

Hodiny odbíjí desátou. Už tady čekáme půl hodiny. Právnička vypadá klidná, chápu, je to její práce, nejdou na ní vidět žádné emoce. Podívám se na Mirka, tře si ruce o sebe, jak je nervózní. Mám sto chutí mu říct, že kdyby nevyváděl, tak tady nemusíme dneska sedět, ale raději mlčím. Sama mám dost práce se sebou. Třesou se mi kolena, nevím, jak to tam zvládnou. Zkontroluju mobil, čekají mě tam dvě zprávy: *Mami, myslím na vás, dej mi pak hned vědět, jak to dopadlo. Mám vás ráda.* Lenka je zlatíčko, byla bych o moc klidnější, kdyby tady mohla být se mnou, ale nemůže. Druhá zpráva je od Marka: *Neboj se, dobře to dopadne, ozvi se pak.* Trochu chladnější zpráva než od Lenky, ale jsem ráda, že napsal. Správně by tady měl být teď on, ale služební cesta mu v tom zabránila. Přitom celé to zavinil on. Teda ne celé, ale má na tom velký podíl viny. Ach jo, celé se to hroutí. Jsem tady sama bez Lenky, mé milované dcery, a bez manžela, kterého už ani nebudu mít. Ještě jsem to nikomu neřekla, protože nevím, jak se tato zpráva podává. Jak se dětem oznamuje, že jejich úžasný tatínek a já se nejspíše rozvedeme? Lenka to podle mě tuší, určitě jí neuniklo, že táta není pořád doma, a že když doma je, tak se neshodneme. Dvacet pět let manželství, tak dlouho to spolu táhneme. Vždycky jsme se dohadovali jen kvůli dětem. Nejdříve kvůli Lenčině výchově, která nám dodnes vyčítá, jak nikam nikdy nemohla chodit, protože její táta za vším viděl jen hrozby svého povolání. Já se ale neuměla moc hádat, takže i když mi to bylo moc líto, že Lenka nikam nemohla, než abych se hádala, tak platilo, co řekl Marek. Nemám to zapotřebí. Hádky mi připadají zbytečné. Vždy ustoupím a raději si myslím své, ale rozhodně bych se nikdy nesnížila k tomu, abych na někoho řvala, abych něco získala. Neumím křičet. Nikdy jsem moc nekřičela ani na děti, natož na manžela. Sotva se Lenka odstěhovala a vypadalo to, že už nám žádné hádky nehrozí, začalo šílenství s Mirkem. Každý jsme měli jiný pohled na věc. Ale tentokrát už jsme to neustáli. To, že musíme teď být tady, byla poslední tečka. Tušila jsem to. Marek tvrdí, že v tom nehraje roli jiná žena, a já mu to i věřím, ale náš vztah došel do mrtvého bodu. Spojovali nás hlavně děti a teď, když už máme rozdílný pohled i na ně, nedá se nic dělat. Vnitřně se mi chce opět brečet, sotva na to pomyslím, neměla jsem s tím vůbec začínat. V tu chvíli se otevrou dveře a my jsme vyzváni, abychom šli dál. Poprvé v životě vstupuji do soudní síně. Za celý můj dosavadní život se mi

dařilo tomuto místu vyhnout a dnes jsem zde jako zákonný zástupce svého syna. Dveře se za námi zavírají a teď už není cesty zpět.

16. 12. 2016 – dnes

„Paní Vlčková, chce s Vámi mluvit lékař,“ vyzývá mě sestřička, abych šla za ní.

Podívám se vyděšeně na Lenku a ta se okamžitě zvedá a jde se mnou. Po cestě se podívám na hodiny. Už je jedna, čas pokročil. Stejně mám ale pocit, jako bych tady trávila čas od včerejška. Připadám si slabá, vyčerpaná, špinavá, ale na tom teď vůbec nezáleží.

„Posaďte se tady, pan doktor hned přijde,“ říká sestřička a ukazuje na dvě prázdné židle v malinké útulné ordinaci.

Tak tady je to místo, kde se lidé dozvídají, jak jejich život bude nebo nebude pokračovat. V uších mi šumí, cítím, jak mám suché rty a šílenou žízeň. Lenka mě drží za ruku, oči má celé uplakané. Tak ráda bych jí řekla něco uklidňujícího, jsem přece její matka, musím ji uklidnit, dát jí pocit bezpečí, ale nejde to. Jenom ji pevně stisknu, myslím, že pochopí, protože se na mě pousměje. A pak už do ordinace přichází muž přibližně ve věku mého manžela, je mu docela i podobný. Ta bílá těm chlapů sluší, pomyslím si, ale hned tu myšlenku vyženu z hlavy, protože teď jsme tady přece kvůli úplně něčemu jinému.

„Dobrý den, paní Vlčková,“ podává mi ruku. „Sed'te, nevstávejte, já jsem doktor Řehák, chci Vás informovat o stavu vašeho syna.“

A teď se rozhodne. Víím, že slova pana doktora mohou změnit celý zbytek mého života. Cítím, jak stisk Lenčiny dlaně zesílil...

Marek

16. 12. 2016 – dnes

Určitě na něco zapomenu. Už teď mi to je naprosto jasné. Automaticky sahám do kapes a zjišťuji, co mi chybí. Klíče mám, doklady taky, smlouvu mám v tašce. Mobil. Ale ne, nechal jsem ho v autě. Rychle kontroluji čas, ale nestíhám se vrátit. Za pět minut schůzka začíná, nechci přijít pozdě. Nesnáším to na ostatních, dochvilnosti si velmi cením.

Dneska ta koupě snad vyjde. Jestli ano, tak to byl velice úspěšný rok. Podařilo by se nám otevřít třetí lékárnu na Moravě, další dvě klapnou snad v lednu. Konečně začínám mít lepší pocit. Když jsme se přistěhovali, nebudu popírat, že to pro mě byla velká změna. Přes dvacet let jsem pracoval u policie a práce mě bavila. Miloval jsem ten shon a to, že jsem nemusel být na jednom místě. Nedokázal jsem si představit, že bych si našel práci, kde se celý den sedí v kanceláři. To není nic pro mě. Ale změnu jsem potřeboval, cítil jsem to. Navíc situace na Karvinsku začínala být čím dál horší, práce pořád přibývalo, nevěděli jsme, který případ začít dřív. A já už jsem z toho byl unavený. Navíc neustále se měnící legislativa ohledně renty mě taky přiměla k tomu, abych udělal životní změnu. Tak jsem ji udělal.

„Dobrý den, pane Vlčku, čekáte dlouho?“ přichází ke mně pan Kroupa a natahuje ruku. Pevný stisk, to je jasné, vyzná se.

„Dobrý den, před chvílí jsem dorazil, celkem síla tady zaparkovat.“

„Ano, s parkováním to je trochu horší, ale nebojte se, není to vždy tak zlé,“ snaží se mě uklidnit, jako by se bál, že si ještě koupí rozmyslíme.

„Tak pojd'te za mnou, ať to rychle podepíšeme. Nevím, jak na vás, ale na mě už doma čeká manželka s obědem a už ji slyším, že jsem slíbil, že si pátek udělám volnější a přitom skutek utek,“ zasměje se při tom pomyšlení.

„No já se dneska domů nechystám, zůstávám tady,“ odvětim, ale dál to rozvádět nechci.

Nebudu přece cizímu člověku vysvětlovat, že s manželkou uvažujeme o rozvodu. Asi by to pan Kroupa nepochopil. Jednáme spolu už rok, protože přesně rok trvalo, než původním nájemníkům vypršela smlouva. Věřili jsme mu, že nebude hledat jiné zájemce, slíbil nám to a slib dodržel. A nyní po roce konečně dojde k prodeji. Že to bude skoro rok, vím naprosto

přesně, protože tenkrát slavil Mirek narozeniny. A v té době jsem všechno vnímal úplně jinak...

17. 1. 2016 – neděle

Zuzka od rána jen chystá a uklízí. Raději se jí do toho moc nemíchám, nemá to moc ráda. Můj pokus o pomoc skončil prosbou, ať raději koukám na televizi, tak koukám, ale jsem ve střehu, přece jenom občas mě o něco požádá, ale ne o nic velkého. Chce, abych donesl něco z garáže, podal suroviny, takové ty práce, které ví, že zvládnu. Mirek hraje hry na počítači, zatím ho nechám, ale až přijede Lenka, tak mu počítač ztrhnu. Stejně už na něm dneska hraje od rána. Zase se mi zasteskne po těch časech, kdy ještě nebyly počítače, chodil jsem s kamarády ven a doma jsem se pomalu ani nezdržoval. Jo, to byly časy.

„Lásko, dojdeš, prosím, otevřít? Asi Lenka,“ vyzve mě manželka poté, co zazvoní zvonek.

Ruce má upatlané od těsta, na tvářích má stopy od mouky. Při pohledu na ni se neubráním úsměvu. Hřbetem ruky se zrovna snaží vyndat vlas z pusy a nechce se přitom ušpinit od mouky. Nedávno se nechala ostříhat na krátko, líbí se mi to. Chtěla mít střih jako Meg Ryan, a to se povedlo, akorát není blondýnka, ale brunetka. Postavu má středně vysokou, není ani moc hubená, ale není ani plnoštíhlá. Kdysi byla trochu oplácanější, ale od té doby, co jsme se sem přestěhovali, tak hodně zhubla. Asi jí taky prospěla změna prostředí. Nejkrásnější jsou na ni zelené oči. Škoda, že obě děti zdědily oči po mně. Pořád je moc krásná i po těch letech, pomyslím si. V našem okolí jsme jediný stabilní pár, táhneme to spolu již dvacet pět let. Samozřejmě se nám nevyhýbají příležitostné hádky, ale Zuzka se hádá velice nerada. Většinou pak mlčí a nic neříká. To já jsem horká hlava. Zvyšuji hlas, pak mě to mrzí, ale myslím, že to Zuzka ví. Zná mě. I když se jí nikdy neomluvím, pochopí, že toho lituji.

„Ahoj, Leni,“ vítám dceru. Nejezdí k nám moc často. Myslím si, že na to, že bydlí jen kousek od nás, tak na nás dost kašle.

„Ahoj tati, přivezla jsem ti víno, abychom oslavili roční výročí,“ usměje se na mě a podává mi flašku bílého. Alespoň že ví, co piju. Ani mi nepříjde, že jsme tady už rok. Ale ano, je to přesně rok, jelikož jsme se stěhovali na Mirkovy narozeniny, tak se to dobře pamatuje. Byla to velká změna. Aspoň pro mě. Mám pocit, že Zuzka to zvládala z nás všech nejlépe.

S úsměvem mi tenkrát, když jsem s tím nápadem přišel, řekla, že ona půjde kamkoliv, kam půjde její rodina. Je vážně skvělá. Skvělá máma, manželka, kuchařka a nevím, co ještě všechno. I když to nemá lehké, jak se mnou, tak s Mirkem. Já věčně nebývám doma, Lenka už s námi nebydlí a Zuzka si musí poradit sama. Ale zvládá to a nikdy si na nic nestěžuje. Není jako já. Neříkám, že si stěžuji, ale Karviná mi chybí. Teda ne jako město, ale ti lidé tam. Měli jsme tam skvělé zázemí. Ale tu práci už jsem dělat nemohl, a když se naskytla tady ta příležitost, dlouho jsem nad tím přemýšlel, psal si dokonce seznamy pro a proti. Nakonec Hostivice vyhrály. Velké pro tenkrát byla právě Lenka, která už v té době studovala v Praze, a mně bylo jasné, že se do Karviné nevrátí. Další pro na seznamu – nové prostředí pro Mirka. Opět jsme nedělali nic jiného, než chodili z jedné poradny do druhé a já už toho měl dost. Tady se zdá, že se uklidnil, tak snad mu to vydrží. A největším pro byla změna práce. Každý den v Karviné znamenal nový případ a já už to psychicky nevládal. Potřeboval jsem změnu. Vypnout hlavu, neřešit jen zločince. Nedokázal jsem se od práce oprostit, zdálo se mi o tom, měl jsem strach o rodinu, když se dostávali na svobodu lidé, za jejichž zatčením jsem byl podepsaný. Kamarád Luboš mi nabídl, ať s ním začnu podnikat v lékárenství, velká změna, ale zatím rozhodně nelituji. Zrovna před chvílí mi psal pan Kroupa, se kterým mám rozjednanou třetí lékárnu na Moravě, že si můžeme plácnout. Sice to bude znamenat více cestování na Moravu, ale myslím, že rodina už si zvykla.

„Tati, jsi na řadě,“ vyzve mě Mirek, abych povyprávěl nějakou historku o tom, jaké to bylo, když byl malý. Chvilka nostalgie po obědě. Vážně nostalgie, protože je to až neuvěřitelné, jak ten čas letí. Nedávno jsem chodil ven s kočárkem, teď tady naproti mně sedí dospělá slečna a puberták. Ani jeden mě už za chvíli nebude potřebovat.

„No, tati, říkej, určitě si na něco vzpomeneš,“ říká Mirek netrpělivě. Nikdy nebyl moc trpělivý.

„Já nevím, Mirku, teď mě nenapadá nic pěkného. Pamatuješ si, jak jsi mi ve dveřích přivřel prsty?“ Vážně mě teď nic veselého nenapadá. Tuto historku mám ale v živé paměti dodnes. Mirek mohl mít tak tři roky, přišel jsem domů, zazvonil a otevřela mi Lenka. V tu chvíli se u dveří objevil Mirek celý ubrečený, že to on chtěl otevřít dveře a nenapadlo ho teda nic lepšího, než s dveřmi třísknout, aby se zavřely. Já tam ale měl ruku. Tělem mi projela ostrá bolest a já si myslel, že už ji nemám. Začala mi tryskat krev. Lenka otevřela dveře a jen

vyděšeně koukala, Mírek pořád řval, protože přece on chtěl ty dveře otevřít, do toho se přičítala Zuzka, co je to za rámus. Scéna jak ze špatného filmu.

„Ale no tak tati, něco veselého, mám přece narozeniny,“ prosí Mírek smutně.

„Teď mě vážně nic nenapadá, tak ať něco řekne Lenka, jestli si vzpomíná,“ vyzvu dceru, abych nenakazil mou nostalgickou náladou všechny okolo.

28. 3. 2016 – pondělí

Mám chuť ho roztrhat. Zuzka se zavřela do ložnice. Cítím vztek i na ni. Já říkal pořád, že ho jen hájíme, pořád ho omlouváme a výsledek? Takové, jako je on, znám. Setkával jsem se s nimi v Karviné pořád. Parchanti, co si myslí, že vše znají, snědli všechnu moudrost světa, nikdo na ně nemůže a oni si můžou dělat vše, co chtějí. A kde končí? V kriminále! Já tohle ale nedopustím. Tentokrát ne. Vždycky jsem dal na Zuzku a snažili jsme se to řešit po dobrém. Tady to máme - jméno Mírek Vlček nikdy nezapomenu. Myslím, že ani já nikdy nezapomenu na tuto větu. Tuším, že vychovatelky měly velký vztek, když psaly toto doporučení a chtěly asi svými slovy vyjádřit naléhavost. To se jim povedlo. Bodly na správné místo. Nedovolím, aby Mírek byl dítě, na které nikdo v tomto smyslu nezapomenu. Co si o sobě vlastně myslí. Já mu ukážu.

„Zuzko, pojďme si promluvit o tom, co řekneme Mirkovi,“ vtrhnu do ložnice v rozčilení.

Vidím ji, že pláče, ale tohle nehodlám komentovat. Žádné slzy mě tentokrát neobměkčí. Nenechám ze syna vyrůst grázla.

„Co navrhuješ?“ ptám se jí, když usedneme do obýváku.

„Asi budeme muset navštívit poradnu, co jiného. Škola to požaduje, takže nám nic jiného nezbyvá,“ odvěti klidně, ale já vím, že klidná není. Známa ji moc dobře. Tuší, že se neshodneme na řešení a pohádáme se.

„Další poradna, jak jinak. Ty nechápeš, že tady vůbec nejde o poradnu!“ slyším, jak mluvím rozčileně. „Kdy už si přiznáš, že tady selhává výchova?!“ Mluvím dost nahlas a důrazně a to mám ještě sto chutí říct, že selhává hlavně ta její výchova.

„Kde máme papíry z poradny?“ zeptám se mírnějším hlasem.

Podává mi složku, kterou drží v ruce. Listuji, hledám a pak předčítám.

„Tak poslouchej. První závěr z poradny ze dne 24. 08. 2011 – u Mirka lze pozorovat psychomotorický neklid, problémy s koncentrací pozornosti a časté pošťuchování a provokování ostatních dětí,“ dočtu první zprávu a hledám hned další.

„18. 06. 2012 – používá sprostá slova v nepřítomnosti dospělé osoby, bouchá děvčata do břicha, vymáhá u dětí pozornost,“ už jen když to čtu, je mi z toho zle.

„Další zpráva, poslouchej. 18. 11. 2013 - po vyšetření diagnostikována Hyperkinetická porucha pozornosti. Porucha způsobuje obtíže zahájit a udržet soustředění, horší schopnost přizpůsobit aktivitu situaci a zvýšenou potřebu měnit činnosti,“ podívám se na Zuzku, jestli poslouchá. Kouká se do země.

„A teď dobře poslouchej, doporučení: vytvořit klidné a vstřícné prostředí – není vhodné trestat Mirka neláskou, zejména v rodinném prostředí je důležité, aby měl v rodičích oporu, zázemí, bezpečí a jistotu. Tak to snad přece má, ne? Nebo máš snad pocit, že se u nás necítí v bezpečí?“

Na odpověď ani nečekám a pokračuji dál: „Stanovit jasný řád a hranice v chování dítěte a důsledně dodržovat stanovený řád a pravidla. Tak, to je přesně ten náš kámen úrazu, že? Když se mu řekne, že má jít spát v deset, tak prostě půjde spát v deset, a neexistuje, aby byl déle vzhůru, když tatínek není doma. Já tě varuji, jestli to tak bude,“ upozorňuji Zuzku a už mi je při pohledu na ni jasné, že tentokrát jsem přestřelil, a že tohle si líbit nenechá.

„Můžu vědět, o čem to mluvíš? Nejsi to náhodou ty, kdo mu pořád jen ve všem ustupuje? I Lenka, když tady byla, nestačila se divit, jak to s tebou Mirek může mluvit, že by za to ona dávno už schytala,“ odvětlí Zuzka. Přesně, jak jsem předpokládal.

„Však proto si teď musíme oba dva jasně stanovit pravidla, která budeme dodržovat. Ale oba dva. Nemysli si, že nevím, jak to tady chodí, když nejsem doma,“ rozčiluji se.

Ještě nějakou chvíli se dohadujeme, ale je mi jasné, že tohle nikam nevede.

„Zavoláme teď Mirka a promluvíme si s ním, ale musíme být jednotní.“

„Tak na něho ale hlavně nekřič,“ prosí mě Zuzka a já mám sto chutí se rozkřiknout na ni. To je přesně to, o čem mluvím. Raději jdu pro Mirka.

28. 5. 2016 – sobota

Dálnice dneska naštěstí není plná, jede se dobře. Kontroluji čas, 11:35, dobrý, jestli se nic nepokazí, tak budu kolem druhé doma. Šlápnu na to, zesílím rádio, hraje Ninu od Kluse. Tu písničku máme se Zuzkou moc rádi. Dokonce ji mám nastavenou i jako vyzvánění, když mi volá. Tak strašně se to teď mezi námi pokazilo. Už se spolu vůbec nedokážeme bavit normálně. Naposledy jsem jí řekl, že se chová jako nedůtklivá kráva. Tak moc mě vytočila. Vyřkl jsem ta slova a už se to nedalo vzít zpět. Raději jsem odjel už ve středu, i když by stačilo jet až o den později. Nedokázal jsem se na ni ale podívat a ona se se mnou stejně nebavila. Popravdě se ji nedivím, ale ne, vadí mi, jak se chová. Pořád Mirka jen obhazuje. Pořád dokola. Nedovolí mi na něho zvýšit hlas, protože se bojí, že třeba nepřijde domů. Však jasně, budeme se k milostpánovi chovat mile, vstřícně, budeme kolem něho chodit po špičkách a neřešit jeho chování, aby se náhodou nerozhodl utéct z domu. Super. Raději nad tím nebudu přemýšlet. Kdyby doma nečekala mamka, tak bych tam raději ani nejel, ale nechci zatím před rodinou přiznávat, že máme problémy. Pořád ještě doufám, že se to snad urovná. Raději přepínám rádio na jinou stanici, protože s takovou se těch myšlenek nezbavím.

Tak jsem v cíli. Vjíždím k nám do ulice a ztuhnu. Před naším barákem stojí tři policejní auta. Panebože, co se stalo. Rychle dojíždím a už běžím ke dveřím. Ve dveřích stojí policista bez uniformy.

„Pan Vlček?“ ptá se mě. Přikyvuji a chci jít dál, on mě ale požádá, abych mu ukázal doklady.

„Hned pro ně dojdou, nechal jsem je v autě. Jsou všichni v pořádku?“ ptám se nervózně.

„Ano, nebojte se, všichni jsou v pořádku,“ uklidňuje mě.

„Ty doklady, prosím Vás,“ vyzývá mě.

Dojdu tedy rychle do auta a zpátky. Pouští mě dovnitř. Vevnitř panuje chaos. Mamka sedí v obýváku a tváří se dost vyjukaně. Dva policisté zrovna snímají otisky prstů ze dveří do ložnice. Na chodbě stojí mladší žena, poznávám v ní sousedku, asi si ji přizvali jako nezávislého pozorovatele. Slyším ještě další hlasy z Mirkova pokoje, nakouknu tam. Mirek sedí na židli a tváří se vyděšeně a zároveň v jeho obličejí vidím úlevu, že jsem doma. Všechny jeho dětské pistolky jsou rozložené na stole a vyšetřovatel z nich snímá otisky

prstů. Na posteli sedí Zuzka, propálí mě dost vražedným pohledem, jak kdybych mohl za to, co se tady děje.

Jeden policista Mirka vyslýchá a druhý muž, který mě pouštěl do baráku, mi vrací průkaz a ptá se: „Pane Vlčku, vlastníte nějakou zbraň?“

„Ano, vlastním,“ odpovídám popravdě, ale stále nechápu, odkud vítr vane.

„Můžete nám ji, prosím, ukázat. A i váš zbrojní průkaz, prosím,“ vyzývají mě, a tak odcházím do ložnice, abych jim ukázal, co chtějí.

16. 12. 2016 - dnes

„Tak a je to,“ usměje se na mě pan Kroupa.

„Teď už je to jen a jen vaše,“ komentuje a přitom stvrzuje smlouvu svým podpisem.

„Už vás tady nechám, prchám na ten oběd. Tak ať se vám tady daří,“ podává mi ruku na rozloučenou a odchází.

Beru si smlouvu a zastrkávám ji do tašky. Všimnu si obálky. Neměl jsem ještě odvahu ji otevřít. Zuzka mi to poslala, protože už spolu nebydlíme. Před měsícem jsem se odstěhoval. Dohodli jsme se, že to tak bude lepší. Zatím je to jen na zkoušku a uvidíme. Ani nevím, co bude na Vánoce, ještě jsme je neřešili, přitom za týden jsou tady. Zatím nějak nevnímám ten vánoční čas, ale určitě na mě dolehne. Tak jo, teď nebo nikdy. Sbírám všechnu odvahu a otevírám obálku.

Odbor správní, oddělení přestupkového řízení Magistrátu města Kladna, jako správní orgán příslušná podle § 53 odst. 1 a 2 zákona...

Bla bla bla. Přeskakuji rovnou na důležitou část.

*... rozhodl takto: **Marek Vlček** (dále jen „obviněný“) je*

v i n e n,

že se dopustil přestupku proti zákonu o zbraních podle § 76a odst. 3 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů tím, že:

v době 2. 5. 2016 do 28. 5. 2016, jako držitel zbrojního průkazu skupiny A až E, držitel zbrojního průvodního listu pro tranzit zbraně nebo střeliva, držitel evropského zbrojního pasu, zbrojář nebo osoba uvedená v § 40 odst. 2 nezabezpečil zbraň kategorie A, B anebo C nebo střelivo do této zbraně podle § 58.

Za tento přestupek se obviněnému podle §11 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona a v návaznosti na §12 přestupkového zákona ukládá

n a p o m e n u t í.

Tak to se dalo čekat. Trochu se mi uleví. Celá druhá strana odůvodňuje rozhodnutí a poučuje mě o možnosti odvolání. Popravně jsem rád, moc dobře vím, že mi hrozila pokuta až do výše 50 000 Kč, napomenutí je nejmenší možné zlo. Musím hned zavolat Zuzce a říct jí to. Obálku neotevřela, i když určitě musela být zvědavá. Balím důkaz o své vině do tašky a rychle se vydávám k autu.

9. 10. 2016 – pondělí

V kapse mi zavibruje mobil. Vytáhnu ho, píše Zuzka: *Už čekáme u soudu. Právnička ještě nedorazila, snad to stihne, protože nevím, co bych tam jinak říkala. Mirek vypadá klidněji než já. Bojím se.* Mrzí mě, že tam dneska nemohu být, ale pracovní povinnosti mě zavály do Anglie. Asi by se to dalo přeložit, ale vzhledem k tomu, že jsme už měli koupené letenky dlouho dopředu, dřív než se vědělo datum soudního líčení, a u soudu stačí, když bude přítomen pouze jeden zákonný zástupce, se Zuzkou jsme se dohodli, že to zvládne.

Rovnou ťukám do telefonu odpověď: *Neboj se, dobře to dopadne, ozvi se pak.* Mám sto chutí jí napsat, že ji miluji a myslím na ni, ale ovládnou se. Určitě by mi na to napsala, že teď už je na tyto řeči pozdě. Řekli jsme si toho mnoho nepěkného. Dohodli jsme se, že si promluvíme, ale až bude po všem. Až skončí toto šílenství ohledně Mirka. Ale já už mám teď jasno. Myslím si, že nejlepším řešením bude, abych se na čas odstěhoval. Stejně rozjíždíme velkou část prodejen na Moravě a hodilo by se, aby na to někdo dohlížel. Snad

bude Zuzka s řešením souhlasit. Aspoň na nějaký čas, určitě nám to prospěje. Už se mě ptala, jestli mám někoho jiného. Nemám. A ani nikoho jiného nechci. Ale nezvládli jsme to. Neustáli jsme ten tlak okolo Mirka. Každý to vidíme jinak, každý se s tím vyrovnáváme jinak. Neumíme to řešit spolu. Vždy, když to řešíme, začnu se šíleně vztekat, jak daleko to muselo dojít. Dvanáctiletý chlapec a už hraje hlavní roli v trestním řízení. Myslím na ně, ať to dobře dopadne. Právě je deset hodin. Asi to začalo. Musím začít něco dělat, to čekání na verdikt je nejhorší.

16. 12. 2016 – dnes

Docházím k autu a doufám, že špatně vidím. Ale ne, botička. Ach jo. Tušil jsem, že mám raději přijít později na schůzku a najít jiné parkovací místo. Otevírám auto, abych zavolal policii, ale zarazí mě počet nepříjatých hovorů. Pět zmeškaných hovorů od Zuzky, tři od Lenky, do toho zpráva od Zuzky, ať okamžitě zavolám. Začínám mít špatný pocit. Vytáčím telefon a snažím se zachovat chladnou hlavu.

„Zuzi?“ oslovím ji a pak už se jen snažím ovládat, protože má nejhorší předtucha se vyplnila...

Mirek

16. 12. 2016 – dnes

„K tabuli půjde Mirek,“ slyším fyzikářku, jak vysloví mé jméno. Jsem v prdeli. Nemá mě ráda, vím to a je to ale vzájemné. Fyzika mě navíc stejně nebaví, což ji dávám dneska asi dost najevo, když už to nevydržela a chce mě zkoušet. Naštěstí poslední hodina. Odcházím si sednout s pětkou, no, za to mě naši asi nepochválí.

„Kdyby ses raději víc učil a nedělal pořád jen samé kraviny,“ komentuje fyzikářka můj výsledek.

„Kdybys ty raději zhubla...“ reaguji rychleji a hlasitěji, než jsem chtěl. Ale vytočila mě. Kdyby to prostě nekomentovala, dala mi pětku a dobrý. Na co ty poznámky, zbytečné, stejně to moji známku nezmění. Spolužáci se smějí, ale jen chvíli, protože pak následuje její řev a řeči typu co si to dovoluju, dlouhý monolog o mém nevhodném chování, které už přesáhlo veškerou hranici.

Končí to nakonec stejně jako vždy: „Žakovskou na stůl!“

No jak jinak. Za pravdu se každý zlobí, že... Poznámkou to ale nekončí, jak jsem se mylně domníval, jelikož poté, co se konečně ozve zvonek, si mě k sobě zavolá a chce, aby rodiče došli do školy.

„Víte, to bude asi problém, protože táta u nás už nebydlí a máma nemá čas,“ snažím se jí vysvětlit situaci s nadějí, že ji obměkčím, ale z jejího výrazu poznám, že ne.

Přitom nelžu. Táta se od nás odstěhoval asi před měsícem a máma teď tráví hodně času v práci. Tvrdí, že kvůli penězům, ale to jí nežeru, podle mě nechce být doma sama bez táty.

„Stačí, když dorazí jeden,“ uzavře naši debatu fyzikářka a já můžu konečně jít.

Před školou na mě čeká Adam vysmátý od ucha k uchu.

„Dobře jsi jí to nandal, kámo,“ nastavuje mi ruku na placáka. Já z toho tak odvařený teda nejsem. Už přemýšlím, jak tu poznámku vysvětlím našim. *V hodinách neustále vyrušuje, chová se velmi nevhodně a vulgárně! Žádám Vás, abyste se dostavili do školy.* No, z toho nevhodného chování bych se ještě nějak vykecal, ale z toho, že musí do školy, to nevím. Adam mi vytrhne žakovskou z ruky.

„Ukaž, co ti tam napsala,“ čte si a vesele se baví. Ještě aby ne, když se ho to výjimečně netýká. Neovládnu se a zařvu na něho: „Tobě se to směje, vole, asi nechápeš, že z toho budu mít doma další průser, co?“ Moc dobře vím, že pochopil, kam mířím tím dalším průserem.

„Hele, mám nápad,“ vyhrkne rychle, „co kdybys tu žákajdu ztratil?“

„To by mi doma nesežrali a stejně by jim zavolala.“

Navíc nechci našim už zase lhát. Od toho soudu se u nás leccos změnilo. Táta se odstěhoval a já se nemůžu zbavit dojmu, že za to můžu já. Samozřejmě, že se mnou naši mluvili a vysvětlovali mi, že to není moje chyba, i Lenku poslali, aby si se mnou promluvila. Ale já si pořád říkám, že kdybych tenkrát neukázal klukům tátovu zbraň, kdybych se choval lépe ve škole v přírodě, kdybych... No jsou to jen samá kdyby. Tohle ale Adamovi říkat nebudu. Navíc ten už má jasno a jeho plán se mu zdá naprosto geniální, protože se z ničeho nic rozběhne a začne trhat mou žákajdu.

„Neblbni, ty vole!“ zařvu na něho a vyrazím za ním. V hlavě se mi rozutíkají myšlenky, jak zklamaná bude máma, slyším tátu, jak na mě křičí, ale přitom vidím ty jeho smutné oči, a co teprve ségra...

„Mirku!!!“ zaslechnu Adama, jak na mě zaře, stihnu se ještě podívat doleva, vidím modrou skvrnu a slyším ten hnusný zvuk kvílení brzd.

17. 1. 2016 – neděle

Od rána mi pípají zprávy z Facebooku. Spolužáci mi přejí k narozeninám. Připadám si důležité, je to fajn pocit, když si na vás vzpomenou. Teda vím, oni si asi nevzpomněli, ale facebook jim to připomněl, ale i tak. Tolik lidí mi nenapsalo už pěkně dlouho. Nestíhám ani odepisovat, protože chci dohrát s Adamem Csko. Navíc za chvíli dorazí ségra, takže mi táta určitě nedovolí, abych hrál.

„Bacha, za tebou!“ zařvu na Adama do mikrofону a raději rychle vystřelím, abych ho zachránil. Povedlo se!

„Ty vole, tak to bylo těsné. Myslel jsem, že je po tobě.“ Sotva to dořeknu, slyším zvonek.

No jasně, ségra, jako by nemohla přijet o chvíli později, přesná jako vždy.

„Hele Adame, ségra dorazila, tak končím, zatím čus,“ rozloučím se a vypínám skype, protože zaslechnu tátu, jak ji posílá za mnou.

Ani ne za pár vteřin ségra vchází do pokoje.

„Čau, Mirku,“ přití se ke mně, nestačím ani odpovědět a už mě objímá a zpovídá. „Tak co, žádné průšvihy? Ukaž žákovskou.“

No tak to mi chybělo ty jo. Úča jak vyšitá. Vím, že nemá cenu protestovat, stejně by mě ukecala, tak raději jdu pro žákajdu.

„Celkem dobrý, až na tu češtinu teda, ty neumíš česky nebo co?“ ptá se tátovou oblíbenou hláškou.

„Ale ségra, dej pokoj aspoň ty,“ odpovím otráveně. Sotva přijede, tak hned prudí. Naštvaně ji vyrvu žákajdu z ruky.

„Ne, tak hlavně, že nemáš žádné nové poznámky,“ snaží se mě uklidnit. „Nebo ti je jenom zapomněli učitelé napsat, že?“ dodává se smíchem a to už nevydržím a začnu se smát s ní.

Jsem rád, že z toho učení ještě úplně nezblblá a pořád se s ní dá pobavit. Párkrát se mě před našima zastala, i když by člověk řekl, že teď bude na straně učitelů. Snad jí to vydrží.

„Pamatuješ si na to?“ ptá se mě po obědě táta a ukazuje mi dopis, ve kterém spolužačce píšu, že je kurva. Směju se tomu a naši se mnou. Na tuto příhodu si ale vážně nevzpomínám. Pamatuji si na jiné story, jak mě paní učitelky nevzaly s sebou do zoo, protože jsem zlobil. Nechaly mě ve škole, asi v první třídě, a já se to bál doma říct, proto jsem jim barvitě vylíčil zvířátka, které jsme viděli, cestu, kudy jsme šli, zmrzlinu, kterou jsem si koupil. No udělal jsem při mém popisu pouze jedinou chybičku. Takovou tu klasickou a nejčastější, která provalí většinu lží. Ve dvojici jsem šel s kamarádem, který byl v té době ale nemocný, a naši to bohužel věděli. A já doufal, že mi to projde a budu moci utratit peníze, co jsem na výlet dostal. Nevyšlo to.

28. 3. 2016 – pondělí

„Další poradna, jak jinak. Ty nechápeš, že tady vůbec nejde o poradnu. Kdy už si přiznáš, že tady selhává výchova?!“ říká táta rozčileně. Dohadují se s mamkou kvůli mně. Třídí si

je dneska pozvala na kobereček, čekal jsem, že na mě vletí hned, jak přišli, ale máma se zavřela do ložnice a až před chvílí vylezla. A teď po ní táta křičí. Nemůžu to poslouchat.

„Leni, máš chvíli čas?“ ptám se ségry, když mi zvedne telefon.

„Povídej, co se děje,“ uleví se mi trochu, když zaslechnu její hlas.

„Naši se strašně hádají, nechci je poslouchat, tak jsem ti chtěl zavolat,“ řeknu jí popravdě a v tu chvíli táta zase něco vykřikne. Určo to musela slyšet i Lenka na druhé straně.

„Co se stalo, víš?“

„Asi za to můžu já,“ odpovím a cítím, jak mám na krajíčku.

„Jak to? Co se stalo? Něco jsi provedl?“ vyzvídá ségra dál.

„No, víš, ta škola v přírodě.“

„Nebavilo tě to tam?“ nevzdává se a mně dojde, že bych jí měl říct pravdu. Však proto jsem jí volal, protože si o tom chci s někým promluvit, ale zároveň se mi do toho nechce. Stejně to nepochopí.

„Moc ne, nuda,“ řeknu rychle a přemýšlím, jak jí nejlépe objasnit události uplynulých dní.

„Nic jsme tam nemohli, nedovolili mi ani zavolat přes den našim. Nudil jsem se. Všechno, co jsem udělal, tak jsem podělal. Hodil jsem kamenem a hned Mirku, co děláš. Přitom když hodil někdo jiný, tak jim to vůbec nevadilo. Jednou mě slyšeli, jak jsem řekl spolužákovi vole a samozřejmě zase zle...“ Chci pokračovat, ale slyším, že někdo jde. Táta, volá na mě.

„Musím končit, tak mi drž palce,“ požádám rychle ségru, určitě tátu taky slyšela. Nadechnu se a čekám, co se bude dít. Nic, co by mě překvapilo. V obýváku poslouchám, jak jsem nejhorší a že mi nastane vojna. Máma jen sedí a nic neříká, házím po ní prosebným pohledem, ať se mě zastane, ale dělá, že to nevidí. Brečím, ale nechci nic vysvětlovat. Stejně by tomu nerozuměli a táta už je rozhodnutý, nic by jeho názor stejně nezměnilo. Všechno mi vezme. Je to tak nespravedlivé. Nemůžu za to, že si na mě všichni vždycky zasednou. No tak mě čeká pár dní bez věcí. Chvíli to vydržím a pak tátu přesvědčím, až se uklidní. To zvládnou. Většinou se nechá ukecat. Napíšu si pár taháku, abych schytl lepší známky, a půjde mi to přemlouvání od ruky. Když si uvědomím, že vlastně o nic nejde, začnu se cítit ok. Nic, co bych nezvládl, ostatně jako vždy.

28. 5. 2016 – sobota

„Mirku!“ křičí na mě máma, „běž, prosím, otevřít dveře.“ Ach jo, nechápu, proč nejde otevřít sama. „Počkej chvíli, Adame,“ řeknu rychle do mikrofonu a letím otevřít. Už sahám po klice, když si všimnu, že venku blikají nějaká světýlka. Policie. Tři auta. Páni, co se mohlo stát? Raději jdu za mámou.

„Mami? Za dveřmi je policie, mám jim otevřít?“ zeptám se jí nejistě a vidím, jak se po mně vyděšeně podívá. Nejdřív na mě a pak na babičku, která se taky tváří dost rozpačitě.

„Já tam jdu, Mirku, běž do pokoje,“ posílá mě máma pryč a já v jejím hlase slyším obavy. Přemýšlím, co se mohlo stát. Nechávám si pootevřené dveře do pokoje a poslouchám.

„Paní Vlčková?“ slyším, jak se ptá mužský hlas. „Máte doma manžela a syna?“

Syna?! Do háje. Proč mě chtějí? Začínám se potit a je mi zle. Nevím, co mám dělat. Rychle píšu Adamovi: *Je u nás policie, myslíš, že nás mohli vidět, jak jsme zapalovali ty plechovky?* Adam si to nechte, do hajzlu, zrovna teď. Asi už obědvá. Lepší čas si nemohl zatraceně vybrat. Slyším, jak se k pokoji blíží kroky. Mám úplně sucho v krku a chce se mi blít.

„Mirku, pánové si s tebou chtějí promluvit,“ oznámí mi máma a tváří se dost nervózně. Za ní vchází do pokoje chlap, který může být tak starý jak naši, je to dost vysoký a tváří se velmi přísně. A pak už to začne. Tátova zbraň, vyhrožování, trestný čin... Snažím se vnímat, ale jde to fakt těžko. Navíc, když vidím mámu, jak nás celá bledá poslouchá. Všechno zapírám. Slyším sám sebe, jak říkám, že jsem tátovu zbraň neviděl, ne, nevím, kde ji máme, nezajímám se o to, ano, běhal jsem se zbraní, ne nebyla to tátova, ano ukážu vám, kde mám svoje pistolky... Nevím, jak dlouho mě vyslýchají, ale když uvidím ve dveřích tátu, pocítím najednou strašnou úlevu. Nejraději bych vyskočil a objal ho a máma by podle mě nejraději udělala totéž.

„Pane Vlčku, vlastníte nějakou zbraň?“ ptá se táty druhý chlap, který se celou dobu tváří trochu příjemněji, až si říkám, proč mě raději nevyslýchá on.

„Ano, vlastním,“ odpovídá táta.

„Můžete nám ji, prosím, ukázat. A i váš zbrojní průkaz, prosím,“ požádá tátu a ten s ním poslušně odchází. Po cestě se na mě jen otočí a já se snažím v jeho pohledu najít nějakou útěchu, ale vidím jen tázavý pohled značící velké nepochopení.

16. 12. 2016 – dnes

„Já vás zabiju,“ křičím na kluky a přidávám do kroku, abych je dohnal. V ruce držím pistolku a vystřelím poslední kuličku. A teď jsem v háji. Schovám se do křoví a chci si doplnit kuličky. V kapse už žádné nemám, sakra. To nevádí, to nějak uhraju. Vyskočím, rozhlížím se, ale kluci nikde.

„Vylezte, vy srabi! Zapomněl jsem vám říct, že jsem si půjčil tátovu zbraň. Tak se mi postavte!“ snažím se je vyděsit, ale nic. Nikde je nemůžu najít. Po chvíli hledání mě to přestává bavit, a tak jdu domů. Před barákem vidím policejní vozy. Ale ne, sakra, jdou po mně. To stihli přijet teda pěkně rychle. Co s tátovou zbraní? Táta mě zastřelí, jestli se dozví, že jsem si ji půjčil. Rychle ji nepozorovaně odhodím sousedovi pod auto. Někdo od nás zrovna vychází. Chci se rychle za auto schovat, ale zapletou se mi nohy a padám k zemi. Strašně mě bolí noha a nemůžu vstát, no tak teď jsem v háji. Najdou mě, najdou zbraň, zatmí se mi z té představy před očima. Ta noha strašně bolí.

„Mirku?“ slyším z dále, jak mě někdo volá. Strašně mi třesí hlava a ta noha, bolest je čím dál větší. „Mirku, nehýbej se, sanitka už je na cestě.“

Sanitka? Zas tolik jsem přece nespádl, tak jakápak sanitka. Snažím se otevřít oči, ale světlo je moc ostré. Vidím rozmazaně a kolem mě stojí spousta lidí. Zhlédnu modré auto, moment, soused má přece bílé. Nechápu to. Šmátrám kolem sebe rukama a snažím se nahmatat zbraň.

„Mirku, nehýbej se, lež klidně,“ slyším znovu ten stejný hlas a mám pocit, že patří moji třídní, ale nejsem si tím jistý. Navíc, kde by se tady vzala? Houkání sanitky. Au, moje hlava, zastavte někdo ten zvuk a tu bolest.

9. 10. 2016 – pondělí

Sedíme s mamkou před soudní síní. Máma je hodně nervózní, pořád musí něco dělat s rukama. Buď si hraje s kabelkou, nebo má v ruce telefon a někomu píše. Chtěl bych ji uklidnit, vzít za ruku, ale určitě by mi zase řekla, že je tady kvůli mně, a ať si to teď nechám. Navíc mám taky strach. Mnohem větší než dávám najevo. Hlavně před spolužáky jsem se snažil hrát frajera a hrdinu, že o nic nejde, ale já vím, že jde.

V poslední době se toho hodně odehrálo. Máma s tátou se hádají čím dál víc. A vždycky, když začnou, ať už kvůli čemukoliv, tak skončí u mě a u toho, co jsem provedl. Táta není čím dál častěji doma, určitě proto, aby se s mámou nemusel hádat. Místo táty máme doma Lenku, chodí k nám skoro každý víkend a vím, že kdyby mohla, tak je určitě i tady s námi. I spolužáci se mě ptali, jestli se můžou přijít podívat, kretění fakt. Mají z toho prču. Naštěstí je to soud pro mladistvé, takže není veřejně přístupný.

Už to chci mít za sebou. Máma pokukuje po hodinkách. Mám pocit, že se čas skoro zastavil. Vůbec to neutíká. Nakouknu mámě přes rameno, zrovna jí napsal táta: *Neboj se, dobře to dopadne, ozvi se pak*. Tak aspoň, že si píšou, pomyslím si. Ani táta tady dneska nemůže být, protože jel na služební cestu. Kvůli tomu se taky hodně pohádali. Máma křičela, že její zbraň to nebyla, táta tvrdil, že se to ale stalo díky její výchově, a takhle to bylo pořád dokola.

Vedle nás sedí právnička, moje právnička. Kluci ve škole z toho samozřejmě měli úplné haló, prý: „Ty máš vlastní právničku? Jako v těch filmech? A taky ti řekli, že máš právo nevypovídat a že cokoliv řekneš, může být použito proti tobě?“ Asi kdybych byl na druhé straně a stalo se to třeba Adamovi, tak bych to viděl jinak. Ted' se nemůžu zbavit dojmu, že oni vůbec nechápou, jak vážné to je. S právničkou jsme se sešli jen jednou, říkala mi, na co se mě asi budou ptát, že nemám mluvit, dokud nebudu vyzván, mám prý určitě říct, že lituji svého jednání. O zbytek se prý už postará ona. Kdybych tenkrát věděl, co pitomým chlubením se tátovou zbraní způsobím. Ale tenkrát jsem nad tím takto vůbec nepřemýšlel. Zajímala se o nás dokonce i sociálka. Přitom já moc dobře vím, že se mám o moc lépe než většina mých spolužáků. Máma je senzační, starostlivá, neumí se nikdy zlobit moc dlouho. Táta je většinou v poho, občas prudí a řve, ale už vím, jak na něho, a většinou ho ukecám. A pak mám i prima ségru, která se mnou odmala všude jezdí, často jsem jí dělal křena, když

měla rande, ale nikdy si nestěžovala. Baba ze sociálky byla jako osina v zadku, prudila pořád dokola ty samé otázky. Právnička mě varovala, že nejhorší bude státní zástupce. Je vážně síla, že věci, které jsem znal jenom z filmu, najednou zažívám na vlastní kůži. Už aby to bylo za mnou. Hypnotizuji očima dveře do soudní síně a nemůžu se dočkat, až z ní budu vycházet.

16. 12. 2016 – *dnes*

Otevírám oči a mám pocit, že vidím mámu s tátou a Lenku. Máma brečí, táta ji drží kolem ramen. Lenka stojí na druhé straně postele a drží mě za ruku. Jsou tady všichni, to není možné. Chci se nadechnout a něco jim říct, ale cítím, že to nejde. V puse mám nějakou hadičku. Zmáčknu Lence ruku a ona začne plakat. Máma mě pohladí po tváři a táta vyloudí na tváři něco, co má asi připomínat úsměv. Pořád nemůžu uvěřit tomu, že jsou tady všichni. Bojím se, že to je jen další sen. Ale jestli je, tak se nechci probudit. Cítím, jak mi těžkou víčka, ještě jednou se podívám na tátu s mámu, vypadají krásně. Pak už ale neudržím oči otevřené, snad tady budou i později...

Lenka

16. 12. 2016 – dnes

„Ještěže už nám za chvíli začnou prázdniny, jinak se přiznám, že bych musela začít střílet,“ povzdechnu si kolegyni o přestávce mezi dveřmi a spěchám rychle na dozor.

Chápu, že už se děti těší na Vánoce, ale nemusely by se je nám snažit zkazit. Cítím, že moje trpělivost už balancuje na krajíčku. Navíc pátek, jeden by řekl, že klidný den, ale pro mě nejnáročnější. Učím od rána v kuse a do toho ještě dozory. Teda pardon, vlastně dohledy. „Dozoruje se ve věznici, ve škole vykonáváme dohledy,“ vzpomenu si na slova paní ředitelky, která mi vykouzlí úsměv na rtech.

Ale stejně je to až neuvěřitelné, jak ten čas ve škole neskutečně letí. „To se ani nenaděješ a máš za sebou 40 let praxe,“ říkali mi kolegové v září, když jsem nastupovala. Teprve teď jim začínám věřit. Jako by to bylo včera, ale ony už uplynuly čtyři měsíce.

„Adame, neběhej po té chodbě!“ okřiknu žáka a musím se tomu zasmát. Včera mi posílal kamarád nejdrsnější učitelské hlášky a běhání po chodbě bylo na seznamu taky - *chodba je od slova chodit*. Pravda je, že dost hlášek doopravdy používám, například *hodinu končím já, ne zvonek*, nebo *nekoukej k sousedovi, opíšeš od něj chyby*. Jde vidět, čím jsme my učitelé proslulí. Aby toho nebylo málo, kamarád mi pak poslal ještě článek, proč jsou učitelky lepší než normální holky. Zrovna teď na mě nejvíc sedí bod - *vydrží stát, což je prima hlavně na koncertech*. Od rána jsem si ani na chvíli nesedla a nohy mě už celkem bolí. Další bod – *nebude chtít děti, alespoň ne hned, co nastoupila do práce*. Tak to je naprostá pravda, pomyslím si, když vidím Adama, jak znovu utíká. Už se nadechuji, ale přeruší mě zvonek.

Po cestě do kabinetu si vybavím ještě jeden bod, který dneska určitě proměním v realitu – *učitelky umí pít, protože jinak by nemohly zvládnout to školské peklo*. Tak moc se těším na večer, až si půjdeme s holkami sednout na drink. Tento týden ho potřebuji víc, než kdy jindy. Beru věci do další hodiny, když si na mobilu všimnu, že mi volá máma.

„Mami, rychle, copak, spěchám do hodiny.“

„Leni, už jsem Ti volala několikrát,“ slyším ji, jak mluví roztřeseným hlasem.

„Stala se nehoda, můžeš přijet, prosím?“ zeptá se a mně už začíná být strašně zle, srdce mi tlouče jako o závod a bojím se zeptat, co se stalo...

17. 1. 2016 – neděle

„Ahoj tati, přivezla jsem ti víno, abychom oslavili roční výročí,“ usměju se na tátu a podávám mu flašku bílého. Vidím na něm, že je rád, že jsem si vzpomněla. V kuchyni se přivítám s mámou, ze slušnosti se zeptám, jestli nechce s něčím pomoc, i když odpověď znám předem. „Nene, nepotřebuju, běž raději pozdravit oslavence, už se ptal, kdy přijedeš,“ vyšle mě za bráchou.

„Čau, Mirku,“ obejmou svého mladšího brášku s pozdravem.

Ještě nedávno bych mohla říct mladšího a menšího, ale už mě o hlavu přerostl.

„Tak co, žádné průšvihy?“ zpovídám ho hned. „Ukaž žákovskou,“ vyzvu ho.

Učitelka se ve mně nezapře ani doma. „Celkem dobrý, až na tu češtinu teda, ty neumíš česky nebo co?“ použiju oblíbenou hlášku našeho tatínka.

„Ale ségra, dej pokoj aspoň ty,“ rozčiluje se Mirek a bere mi žákovskou z ruky.

„Ne, tak hlavně, že nemáš žádné nové poznámky, nebo ti je jenom zapomněli učitelé napsat, že?“ provokuji ho dál se smíchem.

V podobném duchu pak probíhá i slavnostní oběd, po něm zůstáváme sedět u stolu a vyprávíme si zážitky a historky.

„Ale no tak, tati, něco veselého, mám přece narozeniny,“ prosí Mirek smutně tátu poté, co nám dovykládal příběh o tom, jak mu Mirek přivřel prsty ve dveřích. Byla jsem tenkrát u toho a dodnes to mám před očima. Dveře celé od krve, brácha řval, táta utíkal do koupelny, máma řvala na mě, ať vezmu ječícího Mirka pryč. No prostě samý řev, hrůza. No, ne všechny zážitky musí být nutně veselé že, k životu patří i ty špatné. A že k našemu životu bezesporu patřil řev, brácha byl šíleně uřvané děcko. Pamatuji si, jak jsme si ho vždy přendávali, každý z nás si myslel, že má recept na to, jak ho utiшит, ale on žádný neexistoval. Už jak se narodil, tak bylo jasné, že se z něho vyklube pěkné kvítko. Nejdřív prořvané noci, pak to byl maminčin mazánek, který se od ní nechtěl hnout ani na krok. Přitom máma ho brala všude, kam mohla, na plavání, do miniklubu, na tančení. Ale nepomohlo to. Pak začal chodit do školky, a to byl jeden průšvih za druhým. Doma jsme tenkrát začali losovat o to, kdo bráchu vyzvedne. Většinou jsem to byla já, protože mně si paní učitelky nestěžovaly. Jednou zvedá

holkám sukně, podruhé zas nechce spát po obědě, pak si nechce zase s nikým hrát, no pořád něco. Zadívám se na něho a musím se usmát. Stejně bych ho neměnila. Je to báječný pocit mít bráchu, i když takového divocha. Aspoň se s ním člověk nikdy nenudí, i když je mi jasné, že naši by asi trochu nudy přivítali. Jsou si s tátou neskutečně podobní. Oba dva blondáci, modré oči, vysocí, vysoká čela. Z bráchy bude jednou pěkný chlap, kamarádka mi vždy z legrace tvrdila: „Já si na něho asi počkám.“

„Ted' mě vážně nic nenapadá, tak ať něco řekne Lenka, jestli si vzpomíná,“ vyzve mě táta, čímž mě zaskočí. Zažila jsem toho s Mirkem hodně. V podstatě jsem spíše jeho druhá máma než sestra, to dělá i ten větší věkový rozdíl. Od mala jsem ho hlídala, hlavně v době, kdy naši stavěli v Karvině rodinný domeček, v té době mi dokonce říkal i mami, protože mě vídal nejvíce. Na ulici mě lidi zastavovali, když jsem ho vozila v kočárku, a vzdychali nad tím, jak jsem si zkazila život, když mám dítě tak mladá. Tenkrát mi bylo třináct let. Kde jsou ty časy...

28. 3. 2016 – pondělí

„Leni, máš chvíli čas?“ ptá se mě brácha v telefonu. Z jeho tónu poznám, že se něco stalo.

„Povídej, co se děje,“ vyzvu ho.

„Naši se strašně hádají, nechci je poslouchat, tak jsem ti chtěl zavolat,“ odpoví mi a v tu chvíli uslyším v telefonu tátův hrubý hlas.

„Co se stalo, víš?“ vyzvídám.

„Asi za to můžu já,“ odpoví mi skleslým hlasem. No jak jinak, pomyslím si v duchu. Naši se vždycky hádali jen kvůli nám, málokdy měly jejich hádky jinou příčinu.

„Jak to? Co se stalo? Něco jsi provedl?“ Odpověď přitom znám, vzpomenu si, že dneska se naši měli dostavit do školy.

„No, víš, ta škola v přírodě.“

„Nebavilo tě to tam?“ snažím se z něho dostat víc.

„Moc ne, nuda,“ odpoví mi a pak mi vypráví, co se tam odehrávalo, než ho vyruší táta.

„Musím končit, tak mi drž palce,“ požádá mě a rychle zavěsí.

Nemůžu se pak na nic soustředit. Doma je teď určitě veselo. Přemýšlím, jestli nenapsat mamce, ale počkám, ozve se sama, až bude chtít. Ach jo, ten můj bráška, to je fakt číslo. Přitom to teď vypadalo, že už se blýská na lepší časy. Nebo teda aspoň naši dlouho nic neříkali, z toho to usuzuji. Vážně nechápu, kde naši udělali chybu. Věnovali se Mirkovi hodně, řekla bych, že mnohdy víc než mně. Navíc měl mě. Já jsem sourozence, který by si se mnou hrál a staral se o mě, neměla. Tak nevím, jestli jsme se o něho starali až moc, a proto je to takový živel. Z mých úvah mě vyruší mobilní telefon, konečně píše máma: *Leni, tak dneska zase děs. Pozvali si nás do té školy, kde jsme poslouchali, jak je Mirek nejhorší. Nechali si dokonce napsat ze školy v přírodě hodnocení jeho chování, jedna vychovatelka tam napsala, že jeho jméno nikdy nezapomene. Kráva, já ji mít po ruce... Takže znáš to, klasika. Nejhorší jsem zase já, za všechno můžu já, všechno je moje chyba. Mirek má všechno zakázáno, počítač, mobil, tablet, ze školy rovnou domů. Táta řval, Mirek brečel, opět scéna, sousedi museli mít radost. Nic moc nám k tomu neřekl, jen seděl a poslouchal, jak táta řve. Vážně nevím, co jsem komu provedla. Tak jen, ať jsi v obraze.* Je mi jí tak moc líto. Dokážu si přesně představit tátova slova, že za všechno může máma. I když jsem něco provedla já, vždy za to mohla máma, protože ona s námi trávila nejvíce času dle tátova vysvětlení. A to se mnou teda nebyly takové problémy jako s Mirkem. Já řešila spíš takové ty holčičí věci, jakože mě táta nechtěl pustit na diskotéku, mohla jsem jen, když nebyl doma. Nebo mi zakazoval si lakovat nehty, barvit řasy. To dodnes nechápu, co proti tomu měl. Musela jsem chodit brzo spát, už o půl deváté! Takže se mě netýkala ani moc televize, vzhledem k tomu, že všechny pořady běžely od osmi hodin. To bráška si chodí spát, kdy chce. Teda oficiálně v deset, ale neoficiálně ho někdy i nad ránem vidím na facebooku. Vždy mu z legrace napíšu, jestli o tom ví rodiče, ale nepráskla bych ho. Ale tak to asi funguje všude, že starší sourozenec prokope cestičku tomu mladšímu. Já si ale nemohla nikdy ani stěžovat, táta mi totiž hned na to říká, že to já chtěla sourozence. A ještě ke všemu já jako jediná chtěla kluka. „To kdybychom měli Klárku...“, dodává vždy. Tak se měla jmenovat ségra. Já mu na to vždy odpovím, že by to bylo ještě horší, protože bráchu aspoň omlouvá to, že je kluk.

No nic, dost rozjímání, musím napsat mámě, ani nevím, co. Jak jí nejlépe říct, že to určitě není jen její chyba. Táta si to podle mě uvědomuje taky, akorát když má vztek, tak si ho vybíjí tímto nešťastným způsobem. Nikdy by nahlas nepřiznal, že je něco jeho chyba.

Ahoj mami, tak to mě moc mrzí, že je u vás zas tak veselo. Ten brácha, to je číslo, volal mi, ale moc jsme si toho nestihli říct, přišel tatka. No a co ve škole? Co vám říkali? Bude mít brácha nějaký postih? Tak se hlavně moc nehádejte, brácha je pak z toho špatný. A nic si nevyčítej hlavně! Mám tě ráda, papa.

Tak snad z toho máma pochopí, že jsem na její straně. Jsem z toho celá přepadlá. Jako by nestačilo, co musím řešit každý den ve škole, ani doma člověk nemá pak klid.

28. 5. 2016 – sobota

Kontroluji čas, trochu šlápnu na plyn. Nestíhám, klasika. U našich je babička a já slíbila, že dorazím na oběd. Raději si odemykám sama, abych zas neposlouchala, proč nenesím klíče. Doma je naprostý klid.

„Ahojte všichni,“ zavolám, ale nikdo mi neodpovídá. To je divné. Jdu do obývacího a tam sedí mamka s babičkou na gauči, mamka má červené oči, babička se tváří trochu vyděšeně, řekla bych.

„Ahoj,“ zkusím znovu, „co se stalo? Kde jsou chlapi, tatka ještě nepřišel?“

„Ale přijel, ale už jel zase pryč. Ani se neptej raději. Posad' se, povyprávím ti, co se tady stalo,“ řekne mamka, tak si sedám a jsem čím dál víc zvědavější.

„Tak si představ, že si tak v klidu vařím a někdo zazvoní. Babička si myslela, že je to tatka, ale mně bylo jasné, že na toho je ještě brzo. Zavolala jsem Mirka, ať jde otevřít, ale on přiběhl, že zvoní policie. Strašně jsem se lekla, že se něco stalo tatkově,“ otrepe se přitom, jak to vypráví. Podívám se na babičku a vidím, jak i ona při té vzpomínce zbledne.

„A nestalo?“ ujišťuji se nervózně, protože stále netuším, co se tady odehrálo.

„Ne neboj, všichni jsou v pořádku,“ ujistí mě.

„No a tak kde jsou?“ nechápu pořád.

„Počkej, dozvíš se, nech mě ti to říct celé,“ naléhá na mě a já pochopím, že se z toho potřebuje vypovídat.

„Venku stála tři policejní auta. Ptali se mě, jestli je doma manžel a syn. Chtěli jít dál, měli s sebou i sousedku prý jako svědka. Pustila jsem je dovnitř. Ptali se mě, jestli vlastníme zbraň. Popravdě jsem řekla, že ji manžel má. Pak šli za Mirkem, říkali, ať jdu s nimi, protože je nezletilý a musí u jeho výslechu někdo být. Začali se ho ptát, jestli ví, že má jeho tatka zbraň, jestli ji někdy držel. Mirek tvrdil, že ví, ale že ji nikdy nedržel. Pořád jsem nechápala, o co moc jde. Pak se ptali, jestli někdy zbraň ukazoval kamarádům, jestli s ní byl venku. A už mi to začalo docházet.“

„Takže Mirek ukazoval zbraň kamarádům? A proto takový poprask?“ podivuji se.

„Nene, Mirek nejenže prý ukazoval zbraň kamarádům, ale honil je se zbraní v ruce po Hostivicích a křičel, že je zabije,“ dopoví máma celý příběh.

„No počkej a je to pravda? Vždyť tvrdil, že neví, kde táta zbraň má,“ snažím se si poskládat celý příběh dohromady.

„Tvrdil no. Tvrdil, že ji nikdy neviděl, že neví, kde ji má, a že ho spolužáci viděli s dětskou pistolkou. Tak si policajti odvezli všechny Mirkovy pistolky, brali mu otisky prstů, a když přijel tatka, tak snímali i jeho otisky a vzali mu zbraň.“

„A kdo to vůbec řekl? Ti kamarádi?“ hlavou se mi honí spousta otázek.

„Ano, kamarádi to řekli doma a jejich rodiče to šli ze strachu nahlásit. Nemysli si, taky už mě napadlo, proč se nás nepřišli nejdřív zeptat. No ale počkej, to ještě není všechno,“ dodává a pokračuje. „Sotva odjeli, tak se šel táta Mirka zeptat, jak to teda bylo, že mají otisky prstů a že zjistí, jestli doopravdy na tu zbraň nesahal. A Mirek se přiznal, že zbraň kamarádům ukazoval, ale že je s ní nehonil. Tak táta vzal Mirka a jeli na policii, aby změnili výpověď, protože najdou na zbrani jeho otisky. Vidiš, nenudíme se tady,“ snaží se na mě pousmát, ale já vidím, jak se jí derou do očí slzy.

16. 12. 2016 – dnes

Spěchám po nemocniční chodbě, už se mi podařilo vrazit do dvou lidí, ale myslím, že pochopili, že čas je můj nepřítel. Zdrželo mě i pitomé parkování. Zatraceně, mám pocit, že jsem tudy už šla. Snažím se ovládat, abych nezačala nahlas rvát, protože vevnitř se naprosto užírám. Tak moc to bolí. Pak ji konečně uvidím. Mámu. Sedí tam schoulená, přidám do kroku. Už chci být u ní, chci ji obejmout a cítím, že to potřebuji i já.

„Mami,“ oslovím ji tiše, aby se nevylekala, a položím jí ruku na rameno. Podívá se na mě uplakanýma očima a v tu chvíli to už nevydržím a co jsem celou cestu v sobě držela, abych viděla na cestu, pustím ven. Máma vstane, obejmeme mě a jen pláče. Nevím, jak dlouho tady tak stojíme, než naberu sílu, abych promluvila.

„Přijela jsem hned, jak jsem si přečetla tvoji zprávu. Jak je na tom? Už se něco ví? Řekni, že bude v pořádku,“ snažím se ze sebe vychrlit všechno najednou. „Ještě se nic neví, pořád ho operují,“ odvětlí máma a při odpovědi kontroluje hodinky. Ani si nedokážu představit, jaké to čekání musí být pro ni.

„Nechceš něco donést, mami? Kávu, čaj? Nemáš hlad? Co můžu udělat? Mluvila jsi už s doktorem?“ zahltím ji dalšími otázkami, protože nevím, co mám dělat.

„Posaď se,“ vyzve mě. „Musíme čekat, nic jiného nemůžeme dělat,“ vysloví to, čeho jsem se obávala. Nechci čekat, chci něco dělat. Chci vidět svého brášku, chytnout ho za ruku, chci říct mámě, že všechno bude zase fajn, že je to jen zlý sen. Ale nezbývá mi nic jiného, než si vedle ní sednout, chytnout ji za ruku a čekat.

9. 10. 2016 – pondělí

Beru do rukou mobil a rychle píšu: *Mami, myslím na vás, dej mi pak hned vědět, jak to dopadlo. Mám vás ráda.* Nedokážu se na nic soustředit, už bude deset hodin, takže za chvíli to začne. Aspoň budeme mít konečně jasno a snad to dobře dopadne. Ještěže mám zrovna volnou hodinu, nebyla bych schopná teď učit. Jdu si uvařit kávu a počkám si na zprávu. V mobilu vyhledám dopis, který mi mamka vyfotila, a znovu si čtu, z čeho je brácha obviněný:

....dne 27. 5. 2016 mířil černou krátkou pistolí, o které uváděl, že je skutečná, na poškozené, vyhrožoval, že je zabije, čímž v poškozených vyvolal obavu o zdraví a život, neboť to nechápali jako hru, již v minulosti ukazoval v místě svého bydliště černou krátkou pistolí i se zásobníkem, o které tvrdil, že je skutečná, že patří otci, bral ji ze skříně v ložnici rodičů, přičemž otec skutečně vlastní zbraň.....

*Dne 28. 5. 2016 byly zahájeny úkony trestního řízení pro podezření z činu jinak trestného **Nedovolené ozbrojování podle § 279/1 tr. Zákoníku, Nebezpečné vyhrožování podle § 353/1, 2b, c) trestního zákoníku, kterého se mohl dopustit nezletilý Mirek Vlček.***

Člověk by si řekl, že se jedná o chlapeckou rošťárnu a přitom to způsobilo tolik věcí. Nemluvím o tom, čím si naši museli projít. Jak se na ně dívali sousedé poté, co k nim přijelo policejní komando. Prověřovala je i sociálka, jestli brácha žije v dobrých podmínkách. A hlavně, jaký to má dopad na jejich manželství. Máma si myslí, že nic nevím, já se jí neptám, tuším, že kdyby o tom chtěla mluvit, tak mi to řekne, ale vidím, že mají s tátou krizi. Strašně moc doufám, že ji překonají. Prošli si už díky bráchovi mnohými příhodami, až by člověk řekl, že v tom budou už otužilí a jen tak něco je nevyvede z míry. Ale tohle s nimi zamávalo. S oběma. Vlastně nevím, s kým více. Táta, který dělal přes dvacet let u kriminálky, se najednou dostal na druhou stranu za to, že nezajistil zbraň. Máma, která nikdy nespáchala ani sebemenší přestupek, dneska sedí u soudu. A já sedím ve škole, piju kávu a netrpělivě čekám na to, jak to dopadne. A pak to konečně přijde: *Je to OK, soudce byl rozumný. Jestli se Mirek ještě jednou dostane k soudu, tak ho tou zbraní zastřelím já!*

16. 12. 2016 – dnes

Ještě nedávno naším největším problémem bylo to, že Mirek údajně mířil zbraní na spolužáky a vyhrožoval jim, že je zabije. To se nakonec neprokázalo. Soud upustil od uložení opatření a odůvodnil to takto:

Soud ve věci provedl důkaz spisem Okresního státního zastupitelství, z kterého bylo zjištěno, že byla odložena věc činu jinak trestného pro výše popsany skutek s ohledem na skutečnost, že nezletilý pro nedostatek věku není trestně odpovědný. Ze zjištění police obsažených ve spise (úřední záznamy o podání vysvětlení sepsané s nezletilými a jejich rodiči, protokol o

ohledání místa činu, fotodokumentace) je zřejmé, že se nezletilý skutečně uvedeného jednání dopustil, přičemž toto jednání vykazuje znaky jinak trestného, a to konkrétně nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zákoníku, neboť jednání nezletilého vzbudilo v jeho spolužácích důvodné obavy, pokud měli poznatek o tom, že otec nezletilého skutečně vlastní střelnou zbraň.

Při jednání soud zjistil názor nezletilého ve věci, přičemž tento uvedl, že svého jednání, které považoval za legraci, lituje.

Pokud jde o uložení opatření dle návrhu státního zástupce, s ohledem na konkrétní závažnost činu a všechny další okolnosti dospěl soud k závěru, že samotné projednání věci před soudem pro mládež v tomto řízení bude postačující k výchovnému působení na nezletilého. Nezletilý se činu jinak trestného dopustil poprvé, pokud jde o motiv jeho jednání je zřejmé, že chtěl poškozené vystrašit z legrace, sám však připustil, že tito měli z počínání skutečně strach. Nelze pominout ani skutečnost, že nezletilý má velmi kvalitní rodinné zázemí, o jeho výchovu je řádně postaráno, tudíž stát nemusí do tohoto prostředí nijak zasahovat uložením případných opatření dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Proto soud postupoval podle § 93 odst. 10 zákona č. 218/2003 Sb., a upustil od uložení opatření, když dospěl k závěru, že se nezletilý sice dopustil činu jinak trestného, ale účelu bylo dosaženo již projednáním činu soudem pro mládež.

Jak řekla mamka, soudce byl naštěstí rozumný. Řekl tenkrát, že se s podobným případem ještě nesetkal, a že si myslí, že největším trestem pro bráchu je to, že vůbec ve svém věku už musí stát před soudem. Prý ještě dodal, že když tento případ porovná s případy, které tady dennodenně řeší, tak mu to připadá úsměvné. Státní zástupkyně prý tak příjemná jako soudce nebyla, ale chápu, že to asi patří k její práci.

Připadá mi to, jako bychom to řešili tak dávno. Přitom bych teď raději zopakovala další soudní řízení, než sedět tady a čekat na to, až nám někdo přijde říct, co se děje.

„Zuzi, Leni,“ slyším tátův hlas, pospíchá k nám. Nezaváhá ani na chvíli a objímá mámu. Jsem strašně moc ráda, že je tady, že se o mámu postará. Vidím i na ní, jak se jí v jeho náručí trochu uleví, že na to není sama. Je úžasný pocit, vidět je spolu. Škoda, že zrovna při takové nešťastné příležitosti.

„Pan a paní Vlčkovi?“ vyruší chvíli rodinného objetí lékař. „Operace vašeho syna už skončila. Následujících 24 hodin bude rozhodujících. Můžete se jít na něho podívat. Sestra vás za ním dovede.“ Sestřička nám pokyne rukou, ať jdeme za ní, a tak jdeme...

***

Tak to je všechno, co jsem měla na srdci, a o co jsem se chtěla s Vámi podělit. Možná si říkáte, že to přece nic není, že doma zažíváte totéž. A právě i proto jsem tento příběh chtěla sepsat, abyste věděli, že v tom nejste sami. Každá rodina má svá trápení, některá menší, některá větší. Ale vidíte. Ta moje si myslela, že nejhorší věc, než se to stalo, bylo Mirkovo použití zbraně proti spolužákům. Pak ale přišla nehoda a najednou věci vidíte úplně jinak.

Asi vás zajímá, jak na tom je teď. Zrovna se léčí v lázních. Mimo jiné utrpěl totiž těžkou zlomeninu pravé nohy, na nějakou dobu nemohl chodit, ale dnes je to každým dnem lepší a lepší. Hodně se změnil, aspoň já to tak vnímám podle toho, jak mluví, připadá mi, jako by zestárl o několik let. Ze začátku hrozilo, že nebude moc chodit a podle mě mu došlo, jak hodně by se tím jeho život změnil. On, který nedokázal posedět na místě, by najednou musel sedět až do konce života. Teď na sobě strašně maká a dělá obrovské pokroky. Taky vás určitě zajímá, jestli teda doopravdy použil tátovu zbraň proti spolužákům, nebo říkal pravdu a jednalo se o jeho dětskou pistolku. Tak to je asi něco, co se nikdy nedovíme a popravdě po jeho nehodě už po tom ani nikdo nepátrá. Nejdůležitější je přece zdraví, to byste si měli uvědomit vždy, když se doma začnete hádat. Buďte rádi, že se máte s kým hádat. Že ten člověk, po kterém křičíte, je s vámi a má sílu na to, aby vám oponoval. Važte si toho a važte si ho!

Víte, jak se říká, že za vším zlým stojí něco dobrého? Tak to platí i u nás. Naši spolu sice zatím nebydlí, ale vypadá to, že by brzo opět mohli. Jezdí za Mirkem do lázní každý týden společně a podle mě je to na dobré cestě. Moc bych jim to přála. Je sice smutné, jaká událost je musela sblížit, ale bohužel je to tak, některé věci si člověk uvědomí, až když je ztratí. My jsme ale naštěstí neztratili Mirka. Ale že to bylo jen tak tak! Musím končit, chci jet za ním, pořádně ho obejmout, on bude samozřejmě protestovat, protože je to velký kluk a stydí se za mazlení se svou ségrou. Já ho poškádlím, jestli objímá jinou, on se nechá vyprovokovat, naši nám řeknou, že jsme ujetí oba dva, a svět bude zase v pořádku!

Ještě jednu věc bych vám chtěla na závěr říct, někam si ji запиšte, já ji mám vyvěšenou doma před počítačem, abych si ji mohla každý den připomenout:

Špatný den dělá dobrý den ještě lepším!

Tak zase někdy příště....

3 Motivace pro výběr tématu a smysl díla

Téma Vlastní tvorba s autorským komentářem mne zaujalo na první pohled. Především to bylo způsobeno větou, kterou často pronáší můj táta, a která mi hned po přečtení nabídky témat projela hlavou: „Tebe by si nikdo ani nevymyslel.“ Naráží tím na bratra, který se stal velkou inspirací pro mou diplomovou práci.

Bratr se již od malička potýkal s problémovým chováním, které způsobilo rodičům nemalá trápení. Téměř na denním pořádku u nás byly návštěvy pedagogicko-psychologických poraden, stížností od učitelů a rodičů jeho spolužáků a našlo by se toho mnohem víc. Máma zase říkala jinou větu: „Co jsem komu udělala?“ Právě jejich věty a taky nespočet pedagogicko-psychologické literatury, která se u nás studovala, mě dovedla k myšlence, že přece nejsme jediní, kteří se potýkají se stejnými problémy. V odborných posudcích se dočtete, jak s takovým dítětem zacházet, že je mu potřeba se hodně věnovat, je potřeba poskytnout lásku, pocit bezpečí, jistoty... Už se ale nedočtete, čím si rodiny prochází, že nic není tak černobílé, jak to vypadá napsáno na papíře s doporučením. Jsou rodiny, které s dětmi pracují, i když výsledek nejde na první pohled vidět.

Kromě toho, že jsem se chtěla pokusit vyličit život zdánlivě obyčejné rodiny, mě i zajímalo, jaké to je psát vlastní prózu. Ono to totiž zní celkem jednoduše, ale je tomu opravdu tak? Tohle všechno vedlo k tomu, abych si toto téma vybrala.

Smysl celého díla jsem se pokusila uvést přímo v závěru příběhu. Považuji za něj to, že se nám občas naše každodenní starosti zdají jako ty nejhorší, které nás mohly potkat. Mnohdy nás dokonce obtěžují, otravují, nadáváme na ně. Jako příklad si můžeme uvést situaci ze příběhu. Jelikož byl Mirek velmi živé dítě, tak ho rodiče nechtěli vyzvedávat ze školky. Báli se, že by opět slyšeli kritiku na jejich syna, tak se domlouvali, kdo pro něho dojde. Častokrát volba padla na jeho sestru Lenku. Přitom už tohle je podle mě špatný pohled na věc, který si ale v tom každodenním shonu neuvědomujeme. Přece podstatné by mělo být, že můžete trávit čas s dítětem, popovídat si s ním, rozebrat, co se za ten den přihodilo. Jednou totiž se nám po tom čase zasteskne, ale pak už může být pozdě. Chtěla jsem, aby si lidé uvědomili, že vždycky může být hůř, ale zároveň ty špatné věci se dějí právě proto, aby ty dobré vedle nich vynikly.

Kromě toho, že jsem si přála, aby si lidé uvědomili, že často nejsou při svých trápeních sami, tak i já jsem potřebovala psaním příběhu k tomuto závěru dojít. Myslela jsem si, že sepsání vlastního rodinného příběhu pro jiné mi pomůže získat jiný pohled na věc, a že v něm spatřím s odstupem času něco pozitivního. Navíc, vzhledem k tomu, že dnes již sama působím jako učitelka, bylo o to složitější psát příběh nezaujatě jak z tohoto pohledu, tak z pohledu sestry problémového dítěte, ale o to větší motivace to pro mě byla.

4 Záměr a míra autobiografičnosti

Můj záměr už jsem lehce nastínila v kapitole *Motivace*, jelikož s ní souvisel. Hlavní myšlenkou bylo vytvoření psychologické prózy, inspirované rodinnou zkušeností, kde podstatnou roli sehraje problémové dítě. Problémových dětí je mnoho a skoro se může zdát, že jich přibývá. Neustále ze všech stran slyšíme věty jako - „To je dneska mládež! To za nás nebylo!“ a jistě bychom příkladů našli mnohem více. Nechci se zabývat otázkou, jestli tomu tak opravdu je, ale domnívám se, že řada těchto hypotéz vyplývá z toho, že se o takových věcech dříve moc nemluvilo a nepsalo.

V dnešní době je řada dětí posílána do pedagogicko-psychologických poraden, když si s nimi učitelé nebo rodiče neví rady. Děti pak prochází řadou vyšetření, zda netrpí nějakou specifickou poruchou. A přesně to se stalo i u nás. Z jedné poradny do druhé poradny, v mnoha případech rodiče odcházeli s úplně jiným závěrem. Problémy se stupňovaly, ale ve výsledku vám vlastně nikdo pořádně nepomůže. Každý vám napíše jeho pohled na věc, ale s dítětem žijete doma vy. A není to vždy jednoduché. Vede to mnohdy k rodinným konfliktům, a i to bylo mým záměrem, poukázat právě na ně. Zavřením dveří u odborného poradce příběhy nekončí. Na jedné straně sice stojí učitelé, kteří si s takovými dětmi musí nějak poradit, častokrát jich ve třídě mají více než jen jedno. Na druhé straně jsou ale rodiče, kteří se sice můžou snažit sebevíc, ale s dítětem nepohnou. I můj táta byl přesně to dítě, které jste nikdy nenašli tam, kde jste ho posadili, takže je možné, že bratr je v tomto po něm. Tenkrát s ním ale nikdo nešel do poradny a neřešilo se, jestli náhodou netrpí ADHD. Učitelé si s ním museli poradit a jeho rodiče také. Dnešní tendence je taková, aby problémové dítě mělo papír na to, jak s ním zacházet. Na rodiče se pak dívá jako na ty, kteří vlastní dítě nezvládají, ale co když doopravdy dělají maximum?

Příběh, který jsem se snažila vyličit, je z velké části autobiografický. Všechny materiály z pedagogicko-psychologických poraden, které jsou v textu citovány, jsou autentické, stejně tak jako soudní rozhodnutí. Některé údaje, v rámci zachování anonymity, byly v textu pozměněny. Jedná se především o jména hlavních hrdinů (Lenka, Marek, Mirek, Zuzana) a města (Karviná, Hostivice), ve kterých se příběh odehrává. Taktéž poslední den příběhu již není autobiografický, ale o tom bude řečeno více v kapitole *Varianty incipitu a explicitu*.

Pro většinu beletristických prvotin je typické zvolení autobiografie. Než jsem začala psát, ani jsem nepřemýšlela nad tím, že bych zvolila něco jiného, nenapadlo mě, že bych si celý příběh vymyslela. Hlavně z toho důvodu, který jsem již uváděla, že hned po přečtení vypsáných témat jsem měla jasno, o čem budu psát. Myslela jsem si navíc, že to bude lehčí vlastně jen přepsat, co se doopravdy stalo, což jsem spatřovala jako hlavní výhodu autobiografie. Člověk nemusí situace vymýšlet, už je totiž prožil, což se ale v průběhu psaní ukázalo také jako nevýhoda. Není vždy lehké psát o věcech, které pro nás jsou třeba bolestné. Člověk se promítá do postavy a dost věcí na sebe prozrazuje. Musí počítat s tím, že se o něm čtenáři dozví i věci, které by jen tak někomu nesvěřil. A v tom vidím hlavní nevýhodu autobiografie.

5 Volba literárního kódu a žánru

Jelikož rodina Vlčková pochází z Moravy, konkrétně z Karviné, je pro ně charakteristická mluva spisovná, o kterou jsem se při psaní také snažila. Navíc Lenka je učitelka, takže by u ní spisovnost měla být automatická. Samozřejmě ale nežijí ve skořápce, a tak i oni občas sklouznou k výrazům nespisovným. Nejvíce spatřujeme nespisovnost u Mirka, což pramení ale z jeho pubertálního věku. Mirek využívá sprosté výrazy jako například: do prdele, ty vole.

Původním záměrem bylo vytvoření psychologické povídky. „*V centru pozornosti stojí plastická postava, obvykle introvertní, vývojová či rozpolcená, zastíňující vnější dění, jehož specifickou funkcí je vyvolávat zvraty v jejím vnitřním životě.*“¹ Po dopsání příběhu mám ale pocit, že postavy místy působí spíše plošně, čímž se budu více zabývat v kapitole *Charakteristika postav*. Nicméně co si myslím, že se mi podařilo v rámci psychologické prózy v příběhu zachovat, je to, že i postavě, která na nás může působit negativně, více rozumíme. Především Mirkovo jednání vnímáme i z jeho dětského pohledu, který nám umožňuje pochopení, že Mirek není jen negativní postava, má totiž dobré srdce a svou rodinu má moc rád.

Po dopsání příběhu jsem narazila na problém, jelikož si nejsem jistá, zda se mi doopravdy povedlo napsat povídku a ne novelu. Oba dva žánry jsou prozaické, novela se někdy také užívá jako synonymum k termínu povídka. „*Novela je ve srovnání s podstatně elasticitější povídkou a mnohotvárným románem formálně nejvyhraněnějším ze tří základních žánrů novodobé prózy.*“² Román jsem jako prózu velkého rozsahu vyloučila. Podobu s novelou spatřuji především v kompozici, která směřuje k tzv. bodu obratu, tj. „*překvapivému dějovému zvratu, odkud se vše, co předcházelo, jeví jinak*“³. Za bod zvratu v příběhu považuji rovnou dvě události – soudní líčení a Mirkovu nehodu. Navíc s novelou má příběh společný ještě redukovaný počet postav, které rozvíjí ústřední dějový motiv. I v našem příběhu máme pouze čtyři postavy. S povídkou spojuje příběh především subjektivizovaný vyprávěč, výrazová úspornost a soustředění se na klíčové momenty lidské existence, které

---

¹ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X. s. 554.

² Tamtéž, s. 417.

³ Tamtéž, s. 417.

vyúsťují v prozření postavy. Ale i pro novelu je charakteristická úspornost a také potlačování popisných partií, s čímž se v příběhu setkáváme.

Z hlediska délky by příběh spadal spíše pod povídku, jelikož se jedná o žánr kratšího rozsahu, zatímco novela je žánr středního rozsahu. Kdybychom tedy měli problém shrnout, tak na základě výše uvedených rysů příběh spojuje s novelou především bod zvratu a potlačování popisných partií, zatímco s povídkou prozření postavy. Je to těžké jednoznačně rozhodnout, protože s oběma variantami má příběh mnoho styčných bodů.

6 Titul

Titul pro mě představoval jednu z nejobtížnějších záležitostí. Zní to přitom tak jednoduše, prostě jen upoutat čtenáře, aby si dílo přečetl, ale ukázalo se to pro mne mnohem složitější. Začala jsem psát a říkala jsem si, že mne něco napadne. Ano, napadaly mne různé názvy, ale když jsem je přednesla na posouzení kamarádce, skoro na každý mi řekla, že je to klišé, a že to chce něco zajímavějšího. Moje návrhy byly například: Léčba šokem, Špatný den, Rodinná hra. Nic se mi ale nezdálo moc dobré a vystihující podstatu příběhu. Ve výsledku jsem se rozhodla mezi dvěma názvy – Než se to stalo – ten jsem nakonec zvolila a Poslední věta. Druhý zmiňovaný název jsem chtěla zvolit ze dvou důvodů. Prvním z nich je ten, že hned úvodní věta v příběhu říká, že nejdůležitější je první věta. Chtěla jsem názvem čtenáře nalákat na to, že důležitá není ale jen ta první, ale i ta poslední, ke které se budou muset prociť. Druhý důvod byl, že by tento název byl zároveň mystifikační⁴, úmyslně by v čtenářích evokoval něčí smrt a závěr by pro ně pak mohl být o to víc překvapující.

Nakonec ale vyhrál titul *Než se to stalo*, na jehož myšlenku mě přivedla právě zmiňovaná kamarádka, která mi s výběrem pomáhala. Sama totiž navrhla titul *Chlapec, který si hrál se zbraní*, který měl být zároveň titulem aluzivním⁵. Měl odkazovat na detektivní a psychologický příběh Stiega Larssona – *Dívka, která si hrála s ohněm*. Titul se mi líbil, ale jelikož jsem knihu od S. Larssona nečetla, tak jsem ho nezvolila a navíc jsem chtěla vymyslet svůj titul. Přivedlo mě to ale k myšlence, jestli mi můj příběh něco nepřipomíná, a jestli by v něm nedokázala taky najít nějakou paralelu.

Vzpomínala jsem na díla, která jsem nedávno četla a zarazila jsem se u knihy *Než jsem tě poznala* od Jojo Moyesové. Hlavní hrdinka Louisa v příběhu vede celkem nudný život, který se mění až poté, co začne pracovat jako ošetřovatelka u bohatého Willa Traynora, který je upoutaný po autonehodě na kolečkové křeslo. Mirkovi se také stane nehoda a chvíli to vypadá, že nebude moci chodit, v tom spatřuji první podobnost. Ale hlavní důvod je ten, že Will Traynor změní Louise život a i její pohled na svět. V závěru knihy sice umírá, Mírek ne, ale napíše Louise dopis, ve kterém jí píše: „*Prostě jen dobře žij.*“⁶ Podobné poselství

---

⁴ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7, s. 121.

⁵ Tamtéž, s. 121.

⁶ MOYES, Jojo. *Než jsem tě poznala*. Vydání třetí. Přeložil Lucie MIKOLAJKOVÁ. Praha: Ikar, 2016. ISBN 978-80-249-3147-0. s. 405.

jsem chtěla předat i svým příběhem. Stejně tak jako Louise, která nežila život naplno, dokud nepoznala Willa, zabývala se běžnými starostmi, došlo až pozdě, že život se dá žít naplno, tak i hrdinové našeho příběhu žili relativně nudný život, než se jim narodil Mirek. Louise otevře oči Willova smrt, v našem příběhu *Než se to stalo* otevřela oči nešťastná událost.

Zájmeno to v názvu odkazuje ke dvěma událostem a záleží jen na čtenáři, kterou událost si k názvu přiřadí. První událost, ke které se příběh vrací, je policejní zásah a následný soud s Mirkem. Předtím si rodiče mysleli, že Mirkovi stěhování prospělo a že už se uklidnil. Celý příběh ale končí Mirkovou nehodou a vše, co se stalo před ní, připadá najednou všem jako maličkost. „*Přitom bych ted' raději zopakovala další soudní řízení, než sedět tady a čekat na to, až nám někdo přijde říct, co se děje.*“ (s. 52)

Název *Než se to stalo* může ve čtenáři vyvolávat otázky ještě před otevřením knihy. Když ho porovnáme s titulem *Než jsem tě poznala*, který v nás evokuje milostnou událost, tak pojmenování *Než se to stalo* čtenáři moc nenapovídá, jestli se stane právě zmiňovaná milostná událost, nebo jestli se stane nějaký detektivní případ apod. Nedokážeme jen na základě titulu zařadit dílo k žánru, což může být pro některé nevýhoda. Na autorku naopak klade nároky, aby čtenář nebyl zklamaný a měl pocit, že doopravdy získal to, co mu titul sliboval, tedy nějakou převratnou událost.

Titul *Než se to stalo* se tedy dá označit jako titul aluzivní, odkazující na dílo *Než jsem tě poznala*. Název bychom dále mohli zařadit mezi tituly temporální⁷, jelikož nám naznačuje časový úsek, i když ne konkrétní, ale tušíme po přečtení titulu, že se budeme retrospektivně vracet k nějaké události. Vzhledem k tomu, že se v závěru příběhu slova - než se to stalo - přímo zmiňují, mohli bychom titul také označit jako replikový⁸, který je ve formě přímé řeči.

---

⁷ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7, s. 121.

⁸ Tamtéž, s. 121.

7 Vyprávění a kompozice příběhu

Zvolila jsem retrospektivní vyprávění, kdy jsou události líčeny v pořadí 2-1-3. Hlavním důvodem bylo, aby se mi lépe zprostředkovávaly psychologické motivace činů. V případě Lenky, Zuzany a Marka to nebylo tak obtížné, nejsložitější bylo ale objasnění jednání Mirka. Jelikož Mirek představuje v příběhu mého bratra, často jsem s ním svou práci konzultovala a ptala se ho, co se mu honilo hlavou, to jsem se pak pokusila co nejvěrohodněji přepsat.

Celý příběh je vypravován v ich-formě, mluvčí příběhu se střídají, každý má vyhrazen svůj prostor, ve kterém vypráví příběh ze svého pohledu. Ich-forma mi připadala jako nejpřijatelnější řešení, jelikož výpověď působí upřímněji a autentičtěji, i když u ní hrozí jednostrannost informací. Tomu jsem se pokusila zabránit právě tím, že jsem nechala promluvit všechny hrdiny rovným dílem, větší prostor dostala pouze Lenka, jakožto vypravěčka prologu a epilogu.

V celém příběhu dominuje zejména přímá řeč, která umožňuje postavám vzájemně komunikovat a uvádí nás v příběhu živěji do situace, a řeč myšlená, která zobrazuje vnitřní svět postav, který je pro pochopení příběhu jako celku velmi podstatný.

V úvodu a závěru vyprávění se vyskytuje promlouvání vypravěče, tzv. telling⁹. Vypravěč nám klade otázky – „*Asi si říkáte, co mi teda chybělo?*“ (s. 9), „*Roztroubila jsem to po celé rodině a hádejte, co se stalo?*“ (s. 11), „*No chápete to???*“ (s. 11), „*Víte, jak se říká, že za vším zlým stojí něco dobrého?*“ (s. 54) atd. Komentuje také situaci – „*To se vám přiznám rovnou.*“ (s. 11), nebo si se čtenáři povídá – „*Asi vás zajímá, jak je na tom teď.*“ (s. 54).

Všichni hrdinové příběhu jsou zároveň jeho personálními vypravěči, vnímají události ze své perspektivy. V úvodu a závěru vystupuje Lenka jako autorský vypravěč, jelikož hodnotí a zároveň reflektuje tvůrčí akt – „*Nemá ale cenu tady vypisovat všechno. Myslím si, že události posledního roku vám budou stačit k tomu, abyste si udělali představu o těch malichernostech, které jsem na začátku zmiňovala.*“ (s. 12)

Co se týká kompozice, tak příběh je rozdělen na úvodní a závěrečnou promluvu, kterou bychom mohli nazvat epilogem a prologem. V textu jsou tyto části označené třemi hvězdičkami pouze kvůli efektivnosti, jiný důvod to nemá. Próza se skládá z jednotlivých

---

⁹ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. ISBN 978-80-7272-592-2. s. 68.

kapitol a oddílů. Jednotlivé kapitoly představují dny v roce, konkrétním dnem jsou pak kapitoly nazvány. V textu nalezneme celkově 4 oddíly s názvem hlavních hrdinů v pořadí Zuzana, Marek, Mirek a Lenka. Při určování pořadí jsem měla jasno pouze u Lenky, jelikož začínala, tak jsem chtěla, aby její pohled na věc příběh ukončil. Místo jsem záměrně volila tedy až před Lenkou, jelikož si myslím, že jeho pohled na události bude pro čtenáře nejzajímavější. Pořadí Zuzany a Marka mohlo být klidně přehozeno, ale jelikož se mi lépe psala ženská postava, tak jsem jako první zvolila Zuzanu.

Příběh jsem komponovala záměrně tak, aby každá postava prozradila jen část příběhu, popřípadě skončila vyprávěním části, kterou další postava rozvinula. Některé pasáže se v textu vyskytují vícekrát, pokaždé z pohledu někoho jiného, což bylo voleno úmyslně, aby se čtenář mohl lépe zorientovat, kde se právě nacházíme.

8 Varianty incipitu a explicitu

Začátek textu díla (dále jako incipit) a závěr (explicit) patří k významově nejdůležitějším kompozičním prvkům. Kromě titulu, jehož vymyšlení nebylo tak jednoduché, jak by se mohlo zdát, byl pro mě další nesnadný úkol začátek. Jak začít tak, abych čtenáře nalákala na další čtení? Jak by měla znít první věta? Tyto otázky jsem si dlouho kladla, ze všech stran jsem slýchala, že nejdůležitější je titul a první věta, a to jsem se nakonec rozhodla využít pro úvod. „*Nejdůležitější je první věta. To mi všichni vtoukali do hlavy, než jsem se rozhodla se s Vámi podělit o příběh, který sehrál v mém životě velkou roli.*“ (s. 9) I dnes s odstupem času mě jiný úvod nenapadl. Jediné, v čem jsem měla jasno, bylo to, že promlouvat k nám bude Lenka. Její úvodní a závěrečná slova by se dala označit jako prolog a epilog, v textu jsem ale tyto termíny nepoužila, oddělila jsem části hvězdičkami.

Jak již bylo zmíněno, závěr je jedna z mála částí, která není autobiografická. To hlavně z jednoho důvodu - netušila jsem, jak ukončit něco, co ještě ukončené není. Věděla jsem, že chci psaní ukončit podobným způsobem, jak jsem začala, tedy promluvou hlavní hrdinky Lenky, která již v prologu naznačuje, že se něco stalo: „*Jenže v životě se pořád něco děje, a to co pro nás bylo nejdůležitější v jeden okamžik, se později může ukázat jako malichernost.*“ (s. 9) Přiznávám se, že v momentě, kdy jsem napsala tuto pasáž, jsem ještě nevěděla, jaká událost vede hrdinku k těmto slovům, tedy přesněji, co se stane, že Mirek skončí v nemocnici. To, že se dostane do nemocnice, jsem měla promyšlené, protože se tam odehrává velká část děje, ale událost, která to způsobí, mě napadla až při psaní. V té chvíli se mi otevřelo více možností, jak příběh zakončit.

První varianta – nechat Mirka zemřít. Tento návrh jsem ale hned zavrhla, a to z toho důvodu, že psaní takového závěru by pro mne bylo moc bolestivé, zvlášť když je příběh inspirován vlastním bratrem. Navíc bych nedokázala najít správná slova pro vyjádření emocí hlavních hrdinů a konec by byl velmi negativní.

Druhou variantu, která připadala v úvahu, jsem si pracovně pojmenovala „jasný šťastný konec“. Jasný v tom, že by příběh končil ve chvíli, kdy Mirek je už naprosto zdravý, rodiče se k sobě vrátili a život plyne spokojeně dál. Od tohoto konce mě odradila právě zmiňovaná „jasnost“.

Závěr, který jsem zvolila, přeci jenom může v čtenáři vyvolat otázky, zda se k sobě rodiče vrátí, jaký bude jejich vztah po odluce. Bude Mirek doopravdy chodit? Změní nehoda jeho chování? A co Lenka, jaký dopad bude mít událost na ni? Jak se celkově rodina srovná s tím, co se stalo? Tyto a mnohé další otázky mohou čtenáře po přečtení napadnout a právě proto jsem vybrala tuto variantu.

9 Charakteristika postav

V textu se vyskytují čtyři postavy, které můžeme označit jako hlavní – Zuzana, Marek, Mirek a Lenka. Další postavy – babička, přátelé, policisté, lze označit jako postavy vedlejší. „Podle etické funkce mohou být postavy kladné a záporné.“¹⁰ Za převážně kladné postavy můžeme považovat Zuzanu a Lenku. Ale i ony mají samozřejmě své chyby. U Lenky nejsou z textu až tak zřejmé, pokud pomineme její špatné vlastnosti, které sama sobě přisuzuje. Záporné stránky Zuzany vnímáme hlavně z pohledu jejího manžela, který jí vyčítá přílišné ochranné vlastnosti, což ale může někomu naopak připadat jako kladný znak. Na pomezí mezi zápornou a kladnou postavou stojí mužští hrdinové. Záporné představy o Markovi může vyvolávat jeho neschopnost připustit si vlastní chyby a prudká povaha, která se projevuje zejména při hádkách se Zuzanou. Mirek je postava, u které nedokážeme přesně určit, zda je postavou kladnou, nebo zápornou. Jeho okolí, zejména učitelé, ho vnímají záporně, nám se tak ale v příběhu nejeví, až na občasné sprosté vyjadřování. Pokud by se Mirkovi prokázalo, že doopravdy vyhrožoval spolužákům zabitím, pak bychom ho mohli za zápornou postavu považovat. Z textu ale toto zřejmé není, tudíž už záleží na čtenáři, jestli Mirka bude považovat jako hrdinu kladného, nebo záporného.

Podle formy fikce postavy patří k postavám přirozeným. Jelikož jsou postavy inspirovány postavami skutečnými, je toto zařazení logicky vyplývající. Těžší je ale určení, zda se jedná o postavy plošné, nebo plastické. Původním záměrem bylo vytvoření postav plastických, které zobrazují také duševní události a procesy. Ukázalo se ale, že to mnohdy nebylo tak lehké, zvláště u Mirka, u kterého se velmi těžce odhadovalo, co se mu odehrávalo v hlavě. Myslím si tedy, že místy mohou postavy působit plošně.

„S protikladem plošných a plastických postav zčásti koreluje členění na postavy konstantní a vývojové, které znázorňují nejen proces fyzického dospívání a stárnutí, ale především mentální stránku formování osobnosti.“¹¹ Za vývojovou postavu bychom mohli označit Mirka, který nejenže v příběhu doopravdy fyzicky dospívá, jelikož ho sledujeme v průběhu jednoho roku, ale také u něho spatřujeme mentální posun po události se soudem. Mirek se

---

¹⁰ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jiloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7, s. 219.

¹¹ Tamtéž, s. 222.

obává toho, že stojí za rozpadem manželství svých rodičů, což vede i k situaci, kdy se snaží zabránit zničení žakovské knížky. Nechce mít další problémy, i když mu ještě před rokem nebyly cizí. Ostatní postavy v příběhu jsou spíše konstantní, sledujeme u nich sice roční vývoj stárnutí, ale nevidíme u nich žádný mentální posun. Je to hlavně z toho důvodu, že se jedná o krátkou prózu, tedy je zde málo prostoru na vývoj všech ostatních postav. Navíc se domnívám, že vývoj je nejzřetelnější právě u dětí, zvláště v období pubescence, u dospělých se setkáváme s obdobím životní stabilizace a vývoj už zde není tak zřejmý.

V textu se vyskytují ustálené konstelace postav – dvě kontrastní dvojice muže a ženy, konkrétně otec a matka, nebo manžel a manželka (Zuzana a Marek), a dále bratr a sestra (Lenka a Mirek).

Postavy jsou v textu charakterizovány převážně přímo, i když se o nich mnohdy nedozvídáme až tak moc. Například o vzhledu Mirka a Marka víme pouze to, že mají oba dva vysoká čela, blond vlasy a modré oči. Stručnou charakteristiku jsem volila z důvodu, že jsem pro příběh nepovažovala detaily za podstatné. Nepřímá charakterizace je důležitá především u Mirka, u kterého si děláme postupně obrázek na základě jeho činnosti a řeči. Objevuje se ale i u ostatních postav, například u Zuzany cítíme, že by se pro rodinu rozkrájela, i když nám to sama o sobě neřekne.

Postavy mají v příběhu rozdílné role. Zatímco Zuzana je ochranná a pečující matka, tak otec působí jako živitel a hlava rodiny, je velmi autoritativní. Jejich děti jsou naprosto protikladné. Lenka byla hodné dítě, úspěšná ve škole, evidentně má vztah k dětem, jelikož pracuje jako učitelka, svou rodinu velmi miluje. Její bratr je naopak velmi živé dítě, chvílkami to vypadá, že si ničeho neváží, i když z jeho vnitřního hlasu získáváme pocit, že to tak není.

Jména postav jsem volila na první pohled záměrně obyčejná, jelikož jak jsem v závěru uvedla, je to příběh, který se může přihodit komukoliv. Snadněji se můžeme tedy s postavou ztotožnit, může to být i náš příběh. Jistou symboliku ale jména mají, i když pro čtenáře není viditelná. Jména byla volena tak, aby počáteční písmeno hlavních hrdinů odpovídalo počátečnímu písmenu jmen reálných postav, podle kterých je příběh inspirovaný.

9.1 Zuzana

Zuzana, matka Lenky a Mirka a manželka Marka, pracuje na úřadě jako přepážkový pracovník. Věk (45 let) není v textu zmiňován, ale můžeme si ho dopočítat, jelikož se dozvídáme, že Lenka (25) se jí narodila ve dvaceti letech. Druhé dítě dlouho s manželem nechtěli, ale nakonec se pro něho přeci jenom rozhodli. Přišlo na svět, když Zuzana měla 33 let. S manželem Markem spolu žijí již dvacet pět let a do doby, než začíná náš příběh, se jejich manželství jeví jako bezproblémové.

Zuzana má středně vysokou postavu, jak ji popisuje manžel – není ani moc hubená, ale ani plnoštíhlá. Hnědé vlasy si nechala ostříhat podle herečky Meg Ryan, tedy na velmi krátko. Manželovi Markovi se na ni nejvíce líbí zelené oči, obdivuje také na ni to, že všechno vždy skvěle zvládá a nikdy si na nic nestěžuje.

Z textu se průběžně dozvídáme, že se Zuzana nerada hádá, při hádkách spíše mlčí a nic neříká. Jak sama tvrdí, ne všechny věci jí připadají vtipné, rodina ji proto považuje za suchara bez smyslu pro humor. O rodinu se ale dobře stará, často sama, jelikož manžel často jezdí pracovně pryč. Je výborná kuchařka a nemá ráda, když se jí někdo při práci plete pod nohami. Nevadí jí životní změny, nejdůležitější je pro ni totiž její rodina, kvůli které by udělala cokoliv. I z toho důvodu, že by udělala pro své děti první poslední, nechápe, proč mají se synem Mirkem takové trápení. Připadá si bezmocně, trápí ji i pohledy cizích lidí, které ji jen umocňují v tom, že jako rodič selhala. Kromě tohoto selhání se jí navíc začíná pomalu hroutit manželství. I přestože se nerada, jak již bylo řečeno, hádá, kvůli rozdílnému pohledu na výchovu dětí, v tuto chvíli především Mirka, se začínají s manželem oddalovat.

9.2 Marek

Marek, modrooký s vysokým čelem a bez vlasů, víc se o jeho vzhledu nedozvídáme, jak už bylo zmíněno. Ponecháváme tím prostor pro čtenáře a hlavně pro příběh to není až tak podstatné.

Právě kvůli Marka se rodina přestěhovala před rokem z Karviné do Hostovic. V Karviné pracoval jako šéf kriminálky, jak sám říká, práci, kterou vykonával přes dvacet let, měl rád. Líbil se mu ten shon, ale cítil, že potřeboval, hlavně kvůli narůstajícímu počtu případů, změnu. Začal podnikat v lékárenství, ve firmě se mu momentálně daří, pobočky se jim rozrůstají. Kromě práce uvádí jako důvod stěhování jeho děti – Lenku, která v té době již studovala v Praze, a Mirka, u kterého se domníval, že by mu změna prostředí jen prospěla. Z tohoto můžeme usuzovat, že kromě práce Marek žije hlavně pro rodinu.

Marek si uvědomuje, že to s ním manželka nemá lehké, hlavně kvůli jeho pracovní vytíženosti. Má ji ale moc rád a i po dvaceti pěti letech, co jsou spolu, mu připadá stále krásná. Dlouho nechtěl druhé dítě, nechal se ale nakonec přesvědčit, ale moc si přál holčičku Klárku. Z narození syna Mirka moc velkou radost neměl, dodnes se domnívá, že dcera by byla klidnější a nebyly by s ní problémy. Problémové chování Mirka dává za vinu manželce, protože s ním tráví nejvíce času. Domnívá se, že díky její ochranné výchově a neustálému obhajování, vyrostl ze syna kriminálník. Vzájemně se obviňují, Zuzana mu zase vyčítá, že pořád ustupuje a nestojí si za svým. Marek si naopak neuvědomuje, že za problémy může stát například jeho pracovní vytíženost. Stále stupňující se hádky, při kterých Marek vystupuje jako ten dominantní, který neustoupí a někdy i křičí, vedou k postupnému rozpadu jejich manželství. Zuzana se domnívá, že by za tím mohla být jiná žena, Marek nám ale objasňuje, že nikoho jiného nemá. Připouští, že nezvládli tlak okolo Mirka, každý si představuje řešení jinak a nedokážou se spolu dohodnout.

9.3 Mirek

Mirek, vysněný bráška Lenky, se narodil 17. ledna 2004. Vzhledově je podobný svému otci, blondaté vlasy a modré oči. Už od dětství se odlišoval od ostatních dětí. Neustále vyžadoval pozornost, neposeděl na místě, jak řekla výstižně paní učitelka – je totiž všude a u všeho nejraději jako první, ale neuvědomuje si, že za ním padají všichni ostatní.

Problémy s Mirkem vedly až k tomu, že rodičům byla doporučena změna mateřské školky, která mu prospěla. Z počátku s ním sice pořád šli všichni čerti, ale poslední rok došlo k velkému pokroku, především v soustředění, už dokázal vydržet u některých činností dlouhou dobu. Jediné, co pořád přetrvávalo, bylo občasné ubližování kamarádům a neschopnost se s nimi dělit.

Mirkovo chování si nedokázal nikdo z jeho rodiny vysvětlit, jelikož se mu všichni hodně věnovali. Už od mala ho matka vodila do dětského kolektivu, aby si na děti zvykl, chodila s ním na plavání, do dětského klubu, ale ani to nepomohlo. Mirek byl prostě svůj a dle závěru z pedagogicko-psychologické poradny mu byla po vyšetření diagnostikována hyperkinetická porucha pozornosti, která způsobuje obtíže zahájit a udržet soustředění a ovlivňuje i jeho schopnost přizpůsobit aktivitu situaci.

Kromě změny mateřské školky Mirka čekala ještě další změna v podobě stěhování. Ze začátku měl problém si najít v místě bydliště kamarády, což pravděpodobně pramenilo z jeho obtíží přizpůsobit se nové situaci. V průběhu roku si ale přátelé našel, což je zřejmé i z toho, že mu na narozeniny chodí jedno přání za druhým. Jeho nejlepším kamarádem se stal Adam, se kterým ho pojí především jejich společný zájem – hraní počítačových her. Rodičům zpočátku připadá, že stěhování pomohlo, kromě menších incidentů, jako například hození spolužákových věcí do koše, nemusí se školou nic většího řešit, což považují jako úspěch ve srovnání s tím, co zažívali v Karvině.

Situace se ale razantně mění po návratu Mirka ze školy v přírodě, kde se nudil a nudu se snažil vyplnit různými lumpárnami, jako například házením kamení, takto to aspoň prezentuje sestře, víc nám nepřiznává. Z doporučení, které ale rodiče ze školy v přírodě dostanou, je ale zřejmé, že muselo jít o mnohem víc, jelikož se zde mimo jiné píše, že nemá úctu k ničemu, nerespektuje pokyny a neuvědomuje si, že něco dělá špatně. Mirek se ale cítí ukřivděný, má pocit, že špatně bylo jen to, co udělal on, zatímco ostatním stejné činy procházely a navíc má pocit, že si na něho vždy všichni zasednou. Rodičům nechce nic

vysvětlovat, má pocit, že by ho stejně nepochopili. Navíc se v této situaci potvrzují slova matky, která má pocit, že otec Mirkovi vždy ustoupí. Stejně to vnímá i Mirek, když přijímá svůj trest, ale v hlavě už se mu honí, jak tátu později přesvědčí. Je mu jasné, že musí dostat lepší známky, aby mu šlo přemlouvání lépe. Evidentně ví, jak na tátu vyzrát.

Nevydařená škola v přírodě ale není to nejhorší, co Mirkovy rodiče potkalo. O dva měsíce později k nim přijíždí policie a my se dozvídáme, že Mirek zapaloval plechovky a bojí se, že přijeli kvůli tomu. Ukáže se ale, že jde o něho, ale v souvislosti s tátovou zbraní, kterou ukazoval spolužákům a následně jim s ní vyhrožoval, že je zabije. Mirek prvně zapírá, že ani neví, kde táta zbraň schovává. Poté, co policie odjíždí, tátovi přizná, že ji spolužákům ukazoval, a tak jedou na stanici změnit výpověď. V říjnu se koná kvůli této události soudní líčení. Mirek je obviněný z nedovoleného ozbrojování a nebezpečného vyhrožování. Před soudem je velice nervózní, uvědomuje si, že jde o hodně. Lituje hlavně matku a připisuje si za vinu spory svých rodičů. Soud naštěstí dopadne pro Mirka dobře, verdikt zní, že samotné projednání věci před soudem pro mládež je postačující k výchovnému působení na nezletilého.

Soudem ale události nekončí. Mirkův táta se od nich odstěhuje a máma tráví hodně času v práci. Ve škole je Mirek drzý, což není nic neobvyklého vzhledem k tomu, že ani předtím neuznával autority, ale nyní vidíme menší posun, jelikož Mirek nechce rodičům lhát. Před očima se mu promítnou jejich utrápené pohledy a jeho zamyšlení je příčinou toho, že ho porazí auto. Když se probouzí, tak vidí rodinu pohromadě, ale on si není jistý, zda se nejedná jen o sen.

9.4 Lenka

Lenka, dcera Zuzany a Marka, oslavila na počátku roku své dvacáté páté narozeniny. O její postavě se dozvídáme v textu nejvíce, jelikož je zároveň i vypravěčem příběhu v jeho úvodu a závěru.

Až do svých třinácti let byla jedináček, což jí hodně vadilo. Záviděla ostatním jedincům, kteří měli sourozence, jelikož se cítila osamělá, i přestože s ní rodiče v dětství trávili hodně času. Jak si sama uvědomuje, v době, kdy ještě vyrůstala sama, byla taky hodně rozmazlená, do dnes se jí to moc nepodařilo odnaučit. Nakonec se i ona přičinila svým naléháním na rodiče, aby si pořídili další miminko.

Kromě rozmazlenosti si uvědomuje i své další špatné vlastnosti, a to především zvědavost, netrpělivost a upovídanost. Na druhou stranu ale popisuje, že byla hodné dítě, které nosilo domů samé jedničky a nedělalo rodičům moc starostí.

O Lenčině vzhledu se toho v textu moc nedozvídáme, akorát to, že své matce připadá krásná a že zdědila blond vlasy a modré oči po tátovi. Je zjevné, že s matkou má Lenka lepší vztah než s tátou, můžeme tak usuzovat dle toho, že si spolu často píšou a evidentně si důvěřují, jelikož se na ni matka obrací ve chvílích, kdy dojde s Markem k hádce. Tátu vykresluje jako toho přísnějšího, který ji nechtěl pouštět na diskotéky, zakazoval jí barvit si řasy a nehty.

Lenka pracuje ve škole, kde nastoupila teprve v září, takže začínající učitelka. Čas ve škole jí utíká, můžeme se tedy domnívat, že ji práce baví. Učitelku v sobě nezapře ani při kontaktu s bratrem, kterému kontroluje žákovskou knížku. Mirek je její vysněný bratříček, kterého musela často hlídat, ale nikdy by ho, jak sama říká, neměnila, protože je to pro ni báječný pocit, že má sourozence. Mirek Lence důvěřuje a obrací se na ni ve chvílích, kdy se rodiče hádají. Sama moc nechápe, kde rodiče udělali při jeho výchově chybu, s jeho výchovou sama pomáhala a chtěla by pomoc i nyní, ale netuší jak.

10 Modelový čtenář

„V teoretické rovině můžeme rozlišit modelové čtenáře zejména podle úrovně, věku a pohlaví.“¹² Příběh *Než se to stalo* se obrací spíše ke čtenáři masovému než náročnému, jelikož se v textu nevyskytují žádné složité literární techniky, filozofické reflexe ani literární narážky.

Příběh je rodinného charakteru, proto bych jako cílovou skupinu označila především ženy. Myslím si, že u mužů by se neseťkala s úspěchem, zvláště z toho důvodu, že je zde vylíčena matka jako trpitelka, zatímco otec si nepřipouští žádné chyby.

Z hlediska věkové kategorie se domnívám, že příběh může zaujmout jak matky nad 30 let, které se doma také potýkají problémovým dítětem, tak i dívky, které by se mohly identifikovat s postavou Lenky, tedy okolo 25 let. I přestože je Mirkovi, jednomu z hlavních hrdinů 12 let, nemyslím si, že by příběh byl vhodný pro mladší čtenáře, jelikož by nemuseli pochopit problémy, které Mirkovo chování způsobilo. Mirka by patrně vnímali jako hrdinu a odvážný vzor, což ale nebylo smyslem příběhu.

V příběhu jsem také využila fikčního adresáta, tedy pomyslného partnera vypravěče. Fikčního adresáta jsem naznačovala v druhé osobě plurálu: „*Ted’ si jistě říkáte, koho myslím, když píšu nám.*“ (s. 9)

---

¹² PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jiloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7, s. 107.

11 Průběh tvorby a obtíže při psaní

Proces psaní jsem již lehce nastínila v jednotlivých kapitolách. Nejobtížnější bylo zvolení titulu a začátek. Titul jsem nakonec ponechala až na samotný závěr tvorby, což nevím, jestli se dá považovat za správný postup. Začátek jsem nakonec překonala, o čemž píšu více v kapitole *Varianty incipitu a explicitu*, a mohla jsem se věnovat psaní.

Začala jsem Lenkou, jelikož představuje stylizaci autorky, proto se její část psala nejlépe. Poté přišla na řadu Zuzana, jakožto druhá ženská hrdinka. Mužské postavy jsem oddalovala, protože jsem si nedokázala představit, jak mi psaní jejich rolí půjde. Vcítit se do muže a jejich uvažování jsem nikdy předtím nezkoušela. U Marka se ukázalo, že to nakonec až tak složité nebylo, jelikož jeho mluva je hodně spisovná a podobná mluvě Lenky, což ve výsledku možná může působit nedůvěryhodně.

Nejsložitější postava, kterou jsem si záměrně nechala až na závěr, je Mirek. První problém nastal u jeho jazyka. Znam sice výrazy, které postava, kterou byl inspirovaný, užívá, ale nedokázala jsem je přepsat. Nejdříve mi připadalo, že mi nikdo neuvěří, že by jeho postava mohla být doopravdy tak sprostá, tak jsem hodně výrazů redukovala a teď mám naopak obavu, aby nepůsobil příliš slušně. Druhý problém spočíval v jeho uvažování. Neměla jsem ponětí, jak uvažuje dvanáctiletý chlapec a co se mu honilo hlavou, když vyhrožoval spolužákům, že je zabije. Proto jsem záměrně tuto scénu do příběhu neuvedla, pouze jsem ji nastínila jako Mirkův sen. K tomu mě vedl i důvod, že se nevím, jestli Mirek trestný čin, z kterého byl obviněný, doopravdy spáchal, nebo ne, což by napsání jeho verze příběhu muselo rozhrěšit. Varianta snu, kterou jsem zvolila, se mi zdála vhodná i z toho důvodu, že jsem v ní mohla vylicit obě možnosti, jak situace mohla probíhat. Mirek v jedné chvíli drží dětskou pistolku, pak již ale ukrývá opravdovou zbraň.

Obtíže při psaní mi činila především malá slovní zásoba. V příběhu se často opakuje především sloveso být a zájmena. Typický je také výraz *no*, který původně měl být specifický pro Lenku, ale nakonec se objevuje u všech hrdinů. S tím souvisí také to, že se mi nepodařilo moc rozlišit mluvu hlavních hrdinů, až na Mirka, který se vyjadřuje více nespisovně.

Po dopsání příběhu jsem zjistila, že je příliš krátký. Proto jsem ho začala pročítat znovu a zkoušela víc rozvíjet. V textu chybí popisné pasáže například místností, prostředí nebo

postav, a to ze dvou důvodů. Prvním je ten, že se mi to nedařilo, i když jsem se o to pokoušela. Popis mi připadal nedůvěryhodný. Druhým je ten, že mi pro příběh nepřijde podstatné vědět, zda sedíme v místnosti, kde se například nachází rozkvetlá květina, nebo ne. Uvědomuji si, že pro řadu lidí to právě může být problém, protože potřebují co největší konkrétnost. V mém příběhu je ale o to větší prostor pro fantazii, kterou můžou čtenáři rozvinout jak u prostředí, tak i postav.

12 Přínos diplomové práce

V době, kdy jsem si zadávala téma diplomové práce, jsem ještě sama nevyučovala. Nyní už můžu z pohledu učitelky na základní škole říci, v čem spatřuji přínos psaní vlastního příběhu pro mé povolání.

V prvé řadě je to samotná zkouška psaní. Velmi často jako učitelé nutíme děti psát slohové práce, ale málokdo z nás si sám zkusil něco napsat. Mnozí se setkali s psaním vlastních slohových prací naposledy na střední škole. Dostáváme se do role, kdy práce už jen hodnotíme, jak z hlediska stylistického, tak pravopisného. Děti mi ve škole často říkají, ať si to sama zkusím, když se je snažím motivovat větou, že to přece nemůže být tak složité, jak tvrdí. A to bych řekla, že mají oproti mé diplomové práci velkou výhodu. Mají totiž zadaný přesný slohový útvar a téma. I když i toto by se dalo považovat za diskutabilní, jestli je to pro ně doopravdy lepší. Každopádně se mají aspoň od čeho odrazit, zatímco já si musela ke všemu dojít sama.

Za druhý velký přínos považuji to, že jsem si vyzkoušela roli kritika, a to na své vlastní práci, což by také pro někoho nemusel být zrovna lehký úkol, kritizovat sám sebe. Nedokážu zatím posoudit, do jaké míry se mi to povedlo, a zda jsem byla kritická mnoho, nebo málo, to snad zvládnou s odstupem času. Už nyní ale musím říct, že mi to velmi prospělo, jelikož ve škole jsme kritiky slohových prací téměř dennodenně, ale už si ani neuvědomujeme, jaký dopad mohou mít naše slova na žáky. Podívat se na to z druhé strany mi pomohlo získat trochu citlivější přístup a hlavně jsem si opět uvědomila, kolik jevů (titul, kompozice, vypravěč, smysl, záměr) se dá u díla zkoumat, a že to není jen o pravopise a dodržení tématu.

Kromě toho, že jsem si vyzkoušela psaní kritiky, měla jsem také možnost kritiky obdržet, čímž se diplomová práce pro mě stala ještě cennější. Přečíst si názory odborníků na můj příběh mělo pro mne velký význam a hodně mi to dalo, zvláště pokud bych se rozhodla ještě někdy napsat něco dalšího.

Přínos diplomové práce spatřuji také v tom, že jsem při psaní měla možnost přemýšlet nad problémovými dětmi z druhého pohledu, tedy nejen z pohledu učitelů, ale i z pohledů rodičů. Často totiž jako učitelé pohlížíme na děti jako odraz jejich rodičů a říkáme si, že kdyby rodiče udělali tohle a tamto jinak. I já k tomu občas sklouzávám, ale příběh mi opět

připomněl, že jsou mezi námi rodiče, kteří se opravdu starají a snaží se všech sil, i přestože to tak nevypadá.

Sepsání příběhu mělo také vliv na můj přístup k literatuře. Při čtení knih jsem se nikdy moc nezamýšlela nad autorem, spíše mě zajímal samotný příběh. Nyní jsem získala větší obdiv k samotným autorům, protože jsem měla možnost si vyzkoušet, že jejich práce není vůbec jednoduchá, jak se může na první pohled zdát. Musí mít vše předem promyšlené, ať už kompozici, čas, prostor, postavy a jejich jména. Musí toho v hlavě udržet hodně, sama jsem se musela kolikrát vracet a znovu pročitat, co už jsem napsala. Za to, že to dokážou, je moc obdivuji.

13 Kritiky

O kritiky jsem požádala dva vyučující z katedry české literatury na Karlově univerzitě – doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D. a Mgr. Inu Pišovou.

Doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. absolvoval v letech 2001 – 2006 doktorské studium v oboru pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde byl také v roce 2013 jmenován docentem pro obor pedagogika. Ondřej Hník se zaměřuje především na didaktiku literární výchovy, propojení teorie a didaktiky (literárního) oboru, tvůrčí literární proces, tvůrčí psaní a možnosti tvořivého psaní v literární didaktice. Je také autorem řady vydaných pracovních sešitů, pracovních listů a pomůcek pro vzdělávací oblast *Jazyk a jazyková komunikace*. Kromě toho publikuje v literárních časopisech a almanaších, věnuje se próze i poezii. Vydal například sbírku básní *Přijel jsem zasadit strom* (2006) nebo poezii pro děti *Myši výprodej* (2009). V současnosti působí jako vedoucí katedry české literatury na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Mgr. Ina Pišová získala v roce 2011 magisterské vzdělání na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, obor Český jazyk a literatura – Němčina. Publikovala také několik studií jako například *Mezi etikou a estetikou. Ostalgie jako typ kolektivní paměti* a *Vypůjčená těla. Populární literatura jako inspirační zdroj socialistického realismu*. Podílí se na vědecko-výzkumném záměru Ústavu české literatury a literární vědy na FF UK s názvem *Literární brak: „triviální“ a „pokleslé“ žánry a podoby literatury z hlediska vývoje historického a z hlediska konceptů populární kultury*. V současnosti studuje doktorské studium na Filozofické fakultě UK, obor Dějiny české literatury a teorie literatury, a zároveň vyučuje na Pedagogické fakultě UK, kde se zabývá především současnou českou literaturou.

13.1 Kritika doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D.

Posudek na prózu Lucie Wilczkové *Než se to stalo*

V Praze dne 5. července 2017

Téměř padesátistránkovou prózu Lucie Wilczkové jsem si přečetl se zájmem a potěšením. I když to primárně není a nemá být předmětem mého posudku, musím zdůraznit, že velmi vítám vlastní beletristické pokusy budoucích učitelů. Domnívám se, že vlastní autorskou zkušenost nelze nahradit žádným jiným typem teoretického poznání (ani teoretického vzdělání) a že tato vlastní autorská zkušenost je budoucím učitelům českého jazyka a literatury nespornou výhodou ve způsobu rozumění uměleckým textům a literatuře jako takové.

Próza Lucie Wilczkové vykazuje, na rozdíl od řady literárních pokusů jejích vrstevníků, ať již studentů naší fakulty nebo soutěžících v literárních soutěžích (obojí mám možnost do jisté míry sledovat), jasné literárněumělecké ambice: pluralitu pohledů, vypravěčskou polyfonii, tendenci k úspornosti výrazu, hledání vlastního autorského stylu. Prosím Lucii, ať pro účely reakce na tento posudek sama uvede další roviny, ve kterých spatřuje jako autorka své vlastní literární, resp. literárněumělecké ambice.

Próza má zajímavý a slibný incipit (*Nejdůležitější je první věta.*), na hlavní událost nahlíží prostřednictvím všech čtyř aktérů, kteří se v jednotlivých kapitolách vždy kryjí s personálními vypravěči (*Zuzana, Mirek, Marek, Lenka*). Největší důležitost má dle mé vlastní interpretace Lenka, ta je vypravěčkou úvodní kapitoly, která čtenáře do událostí rodiny Vlčkových uvádí.

Průsečíkem vyprávění je pomyslné „dnes“, tedy 16. 12. 2016. Přestože je próza členěna na konkrétní dny, nejedná se o fikční deník ve smyslu deníkových záznamů z pohledu jednotlivých postav, spíše o vyprávění strukturované do dnů. Jednotlivé situace jsou viděny a převyprávovány vždy z pohledu jiné postavy, a to docela důsledně, včetně zachování

konkrétních dnů. Lucie nechť se sama vyjádří ke skutečnosti, proč zvolila takovou míru důslednosti, proč se např. nepřiklonila k možnosti, že někteří vypravěči některé události zcela vypustí (což by čtenáře jistě provokovalo k otázkám), jiné vyličí jen zkratkovitě, jiné dopodrobna atp. Tím by se např. ukázaly (čtenářsky zajímavé) rozdíly mezi postavami a jejich náhledem na situace.

Konečné pasáže posuzované prózy považuji za poněkud patetické (pasáže typu „Musím končit, chci jet za ním...“), za ideální a dostačující explicit bych považoval např. „Špatný den dělá dobrý den ještě lepším.“ To však Lucie dále dle mého názoru zbytečně „přebíjí“ rozloučením „Tak zase někdy příště.“ K tomuto nechť se rovněž Lucie jako autorka, která svůj text a své záměry zná nejlépe, vyjádří.

Lucii bych rád položil otázku, jak by vymezila modelového čtenáře svého díla (muži, ženy, čtenáři obojího pohlaví, nároční čtenáři, méně nároční čtenáři, popř. věkové kategorie atp.)?

Za nejdůležitější otázku, kterou mohu Lucii v rámci svého posudku položit, považuji asi tuto: Co by nyní Lucie po zkušenosti (autorské i reflektivní) udělala na své próze jinak a lépe?

Prózu Lucie Wilczkové považuji za zajímavý tvůrčí pokus, o jehož smysluplnosti nepochybuji ani na rovině autorské, ani na rovině pedagogické, a považuji ji za krok k ještě vytríbenější próze. Přeji Lucii mnoho úspěchů v další literární tvorbě i mnoho úspěchů při dokončování diplomové práce a její obhajobě.

doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.,

vedoucí katedry české literatury PedF UK, spisovatel

13.2 Kritika Mgr. Iny Píšové

Literární dílo Lucie Wilczkové *Než se to stalo* představuje pokus o psychologickou prózu s autoterapeutickou funkcí zachycující osud čtyřčlenné rodiny, jehož hybatelem je problematický syn. Autorka rozpíná své vyprávění na časové ose dvanácti let ohraničené Mirkovým narozením v roce 2004 a jeho nehodou v roce 2016. Tento časový úsek sleduje postupně optikou všech čtyř postav, autorčina alter ega Lenky, matky Zuzany, otce Marka a konečně i nezdárného syna Mirka.

Jako nejvýraznější kvalitu textu hodnotím autorčinu schopnost odlišit pásma jednotlivých postav. U všech čtyř se podařilo věrohodně vykreslit jejich charaktery a rozlišit je jak stylisticky, tak způsobem uvažování vyjádřeném především formou vnitřních monologů. Zejména Zuzanino a Mirkovo pásmo působí velmi autenticky, stejně tak i Markovy úsporné vnitřní monology zdařile odrážejí jeho uzavřenou povahu. Jednotlivé promluvy postav jsou tak v souladu s jejich charaktery i jednáním, představují konzistentní a funkční složku celého díla. Jen výjimečně se lze setkat se spíše nevěrohodnými psychologickými procesy (kupříkladu když třináctiletá hrdinka pláče štěstím při matčině ultrazvuku).

Pásma postav pak zdařile doplňují i stylisticky autentické další texty (Mirkův psychologický osudek, dopisy učitelek, soudní spis apod.)

I přes autorčinu zjevnou snahu netradičně pracovat s kategorií času a ozvláštnit text nechronologickým řazením událostí, se tu čas jeví jako spíše jako matoucí kategorie (jedná se zejména o časové skoky v rámci roku 2016, kdy se čtenář musí neustále vracet v textu, aby dokázal příslušnou situaci správně ukotvit na časové ose). Orientaci v dějové lince nenapomáhá ani kategorie prostoru, která v díle víceméně chybí.

Rámec díla tvoří nepříliš nepodařený prolog a o něco zdařilejší epilog. Prolog působí na řadě míst zbytečně banálně, obsahuje i několik smysl nedávajících promluv typu „Nejdůležitější je první věta. To mi všichni vtloukali do hlavy, než jsem se rozhodla se s Vámi podělit o příběh, který sehrál v mém životě velkou roli.“ (s. 2). Tato věta je sama o sobě paradoxem a popírá sebe samu, neboť autorka s první větou v rámci kompozice díla nijak nepracuje.

Textu by rovněž bezesporu prospělo, kdyby autorka rezignovala na velké zobecňující pravdy a nástěnkové citáty typu „Špatný den dělá dobrý den ještě lepším,“ (s. 47) které svojí mnohovýznamností činí text zbytečně banálním.

Název díla „Než se to stalo“ je příkladem titulu, který lze interpretovat více způsoby: Je tím myšleno Mirkovo narození, kterým text začíná, jeho školní incident se zbraní či závěrečná nehoda? Vzhledem k autorčině obстойné slovní zásobě nicméně věřím, že by byla schopna přijít s originálnější a jazykově zajímavějším titulem. Ráda bych si případné alternativy přečetla v reflexi tohoto posudku v diplomové práci.

Co se žánru týče, žánr psychologické prózy se autorce daří naplnit: Zpracovává traumatickou událost (Mirkův incident se zbraní ve škole), která zásadním způsobem vstupuje do života všech tří postav. Následná nehoda a fyzioterapie, jejímž následkem se mění jak Mirek sám, tak vzájemné vztahy postav, tak působí jako katarze dlouhodobé frustrace celé rodiny z Mirkova chování. Rodina se postupně semkne, Mirek dospívá a odcizení rodiče se opět sbližují.

V závěru dochází autorka k poznání, že i zdánlivě samozřejmé věci mohou být vzácné a že je potřeba vážit si každodenních obyčejných věcí. Součástí vyrovnání se náročnou životní situací je i autorčina touha tuto zkušenost předat dál, proto „sepisuje příběh, abyste věděli, že v tom nejste sami“ (s. 47). Potvrzuje tak, že se jedná o dílo s terapeutickou funkcí, jehož cílem je zpracovat a pochopit těžkou životní situaci. Věřím, že tato tvůrčí zkušenost byla pro Lucii Wilczkovou cenná, jak z osobního, tak profesního hlediska.

14 Vyjádření ke kritikám

Doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. ve své kritice položil několik otázek, na které bych nyní ráda reagovala. První dotaz se týká vlastních literárních ambicí, přičemž Doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. uvádí pluralitu pohledů, vypravěčskou polyfonii, úspornost výrazu a hledání vlastního autorského stylu. Se všemi uvedenými rovinami souhlasím, až na úspornost výrazu, kterou se mi při psaní nedařilo překročit, a proto se v příběhu vyskytuje. Mou další, dalo by se říci hlavní, ambicí, bylo vytvoření psychologické prózy a snaha dodržet tento žánr.

Další otázka zní, proč v próze dochází k důslednému zachování konkrétních dnů a proč nejsou některé události vypuštěny, aby byl čtenář vyprovokován otázkami. Při psaní jsem dodržovala dny hlavně z toho důvodu, aby se v příběhu dalo lépe orientovat, což se mi ale nejspíše soudě dle následující kritiky stejně moc nepovedlo. Navíc dalším důvodem bylo, že jsem chtěla, aby se příběh dal číst dvojím způsobem. Buď tak, jak je napsaný jednotlivými postavami, nebo čtenář může listovat a jít po konkrétních dnech a přecházet si rovnou den z pohledů všech aktérů a pak přejít na další.

Doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. se ve své kritice zabývá některými konkrétními výrazy, například rozloučením „*Tak zase někdy přistě.*“. Netušila jsem, jak příběh zakončit a naznačit, že to ale není jeho konec, proto jsem zvolila tuto frázi. Zároveň se shoduje ve své kritice s kritikou Mgr. Iny Pišové, že se v textu vyskytují některé patetické výrazy, každý ale uvádí jiné. Do sporu se tak například dostává první věta - „*Nejdůležitější je první věta.*“. Zatímco první zmiňovaný považuje incipit za zajímavý a slibný, tak druhý považuje promluvu za banální. Myslím si, že s rozdílností názorů se setkáváme u každého díla, každému se líbí něco jiného, a to se projevilo i u příběhu *Než se to stalo*.

Ve druhé kritice od Mgr. Iny Pišové se dozvídáme, že literární dílo *Než se to stalo* představuje pokus o psychologickou prózu s autoterapeutickou funkcí. Mrzí mě, že jsem ve své reflexi tento termín neuvedla, protože mám pocit, že přesně vystihuje podstatu díla. Doopravdy mi šlo o to zpracovat a vypsát se z těžké životní situace.

Za nejvýraznější kvalitu práce považuje autorka kritiky schopnost odlišit pásma jednotlivých postav. Já sama jsem na sebe v tomto ohledu byla kritičtější, nebyla jsem si jistá, jestli se mi doopravdy podařilo postavy vykreslit autenticky, proto si velmi cením tohoto názoru.

V textu jsem doopravdy nepracovala s kategorií prostoru, je to tedy hlavně tím, že jsem se zaměřila na čas, který se autorce kritiky jeví jako matoucí. Souhlasím s tím, že pro čtenáře mohou časové návraty působit chaoticky, a že jsem se tady nechala unést tím, že vím, co se v jednotlivých dnech stalo. Měla jsem více propracovat zmiňovaný prostor, který by čtenáři pomohl v orientaci.

Jak jsem již zmiňovala, kritikou prošla také první věta, ke které jsem se vyjadřovala v kapitole *Varianty incipitu a explicity*. Jelikož jsem dlouho přemýšlela nad tím, jak začít, a brzdilo mě to, tak jsem zvolila tuto variantu a je pravda, že jsem s ním už dále nijak nepracovala, což sama nyní považuju jako velké mínus. Doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D. se ve své kritice ptal, co bych nyní na příběhu změnila. Incipit se nabízí, ale přiznám se, že netuším, jak bych s ním dál měla pracovat, proto bych ho pravděpodobně stejně nezměnila. Vypustila bych ale z textu určitě některé výrazy, které prošly kritikou, například závěrečnou větu *Tak zase někdy příště*, kterou nyní v textu shledávám jako nadbytečnou. Dále bych se snažila více pracovat s prostorem, aby se čtenář mohl lépe orientovat, a zajímavý se mi zdá také nápad doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D., že někteří vypravěči vypustí některé události, aby byl čtenář vyprovokován otázkami.

Jako plus považuji to, že se mi dle Mgr. Iny Píšové podařilo naplnit žánr psychologické prózy a že se dle slov doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D. jedná o zajímavý tvůrčí pokus, o jehož smysluplnosti nepochybuje ani na rovině autorské, ani na rovině pedagogické. Za jejich názory moc děkuji, velmi si jich vážím a staly se mi cennou inspirací pro případné další tvůrčí pokusy.

15 Závěr

K výběru tématu diplomové práce autorku inspirovala rodinná zkušenost. Sepsala proto autobiografický příběh, v jehož ústředí stojí problémový chlapec, dvanáctiletý Mirek, který působí svým rodičům, sestře a učitelům mnohá trápení.

Autorka zvolila žánr psychologické prózy, ve které se snažila proniknout do nitra všech postav. Problém autorka spatřuje ve vymezení, zda se jedná o povídku, či novelu, přičemž s povídkou příběh spojují především momenty lidské existence, které vyúsťují v prozření postav, zatímco s novelou má příběh společný bod zvratu.

Pro autorku byly nejnáročnější zejména dvě části – volba titulu a incipitu s explicitem. Co se týká titulu, tak žádný se jí nezdál dostatečně vystihující podstatu příběhu. Nakonec zvolila titul aluzivní – *Než se to stalo*, odkazující na knihu *Než jsem tě poznala*, a replikový, jelikož ho jedna z hrdinek v příběhu cituje. Incipitem se pak zabírají obě kritiky, přičemž v jedné je považovaný za slibný a zajímavý, ve druhé za banální a nedopracovaný.

Příběh je vypravován retrospektivně, aby se lépe daly zprostředkovat psychologické motivace činů, a v ich-formě, aby každý z hrdinů měl možnost vylíčit příběh ze svého pohledu.

V textu se vyskytují čtyři hlavní postavy – Zuzana, její manžel Marek, jejich dcera Lenka a syn Mirek. Nejsložitější postavou, kterou autorka označuje jako postavu vývojovou, je Mirek. Nejsložitější jak z hlediska čtenáře, jelikož u něho nedokážeme přesně určit, zda se jedná o postavu zápornou, nebo kladnou, ale také z hlediska psaní, jelikož bylo v některých pasážích velmi složité zachytit, co se mu odehrávalo v hlavě.

Největší nedostatky svého díla autorka spatřuje v malé slovní zásobě, která vede k častým opakováním slov a v absenci popisných pasáží. Po přečtení literárních kritik připouští také zbytečnost některých frází, které mohou působit banálně, a souhlasí s tím, že čas může pro čtenáře být matoucí, zabránit tomu mohlo dokreslení prostoru.

Za přínos diplomové práce autorka považuje samotnou zkoušku psaní, vyzkoušení si role kritika a octnutí se v roli kritizovaného. Dále vyzdvihuje možnost vidět problém, se kterým se setkává při své učitelské praxi, z druhého pohledu, tedy role rodiče. Sepsání příběhu také

změnilo autorčin pohled na literární díla, při kterých se nikdy moc nezamýšlela nad těžkou úlohou autora, ke kterým získala obdiv.

16 Seznam použitých informačních zdrojů

KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. ISBN 978-80-7272-592-2.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.

MOYES, Jojo. *Než jsem tě poznala*. Vydání třetí. Přeložil Lucie MIKOLAJKOVÁ. Praha: Ikar, 2016. ISBN 978-80-249-3147-0. s. 405.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7.